ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

КУНДАЛИК ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ РЎЗНОМА

1991 йил 24 октябрь
ПАЙШАНБА
№ 206 (5.249).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

УЛКАН ХИРМОН—МУСТАҚИЛ РЕСПУБЛИКАГА ДАРМОН

✦ Ромитан районидаги Абу Али Ибн Сино номли давлат хўжалигида тажрибали бригада бошлиқлари кўплаб топилади. Хайрулла Нарзуллаев ҳам шулар жумласидан. У етакчилик қилаётган жамоа баҳорги табиат инжиқликларини фидокорлик, уюшқоқлик ҳисобига енгиб ўтди. Меҳнат аҳли бу йил 87 гектар ердан 32 центнердан ҳосил олишни кўзлаганди. Бу марра қисқа вақт ичида забт этилди. Айни кунларда пахтакорлар оширилган мажбурият ҳисобига меҳнат қилишаяпти.

СУРАТДА: илғор бригада бошлиғи Х. Нарзуллаев.

Х. ТОШНЯЕВ олган сурат.

●

✦ Жиззах вилояти Октябрь районининг «Уч қаҳрамон» давлат хўжалигидаги Бахтигул Ешимова бошлиқ звено йиллик пахта тайёрлаш режасини муддатидан илгари уддалади. Самарали меҳнатлар боис 40 гектар майдонда кўзланган ҳосил тўпланди. Жамоа аҳли ҳар гектар ердан режадаги 27 ўрнига 30 центнердан сифатли саноат хом ашёси йиғиштириб олди.

СУРАТДА: звено бошлиғи Б. Ешимова.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

Кузги дон сепилмоқда

ҒАЛЛАКОРЛАР НИЯТИ

Алмашлаб экиш жорий қилинган давлат хўжаликларида бошоқли дон экинларидан мўл ҳосил етиштирилаяпти. Шунинг эвазига дон тайёрлаш ва давлатга сотиш бўйича режа, топшириқлар ошириб бажарилаяпти. Пахта, беда, маккажўхори майдонларини алмашлаш ҳисобига ғалла майдонларини кенгайтиришга эришаётган Ульянов районидаги «Ғалаба» давлат хўжалиги тажрибаси ибратли. Давлат хўжалигида бу йил арпа ва буғдойдан салмоқли ҳирмон кўтарилди. 450 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил ўриб-янчиб олинди. 1000 тоннадан зиёдроқ дон маҳсулотлари тайёрланди ва унинг 25—30 фоизи Президент фармонига кўра, арзон нарх билан аҳолига сотилди. Ҳар бир оилага 100—200 килограмм миқдорида дон маҳсулотлари берилди.

Ғаллачиликда илғорлар тажрибасини, фан ютуқларини жорий этган илғор бригадалар суғориладиган майдонларнинг ҳар гектаридан 32—35 центнердан ошириб ҳосил кўтаришга муваффақ бўлдилар. Тилов Неъматов етакчилик қилаётган бригада жамоаси шартли суғориладиган майдонларнинг ҳар гектаридан 20 центнер ўрнига 30 центнердан арпа ҳосили етиштирди. 65 тонна ўрнига 96 тонна сифатли дон маҳсулотлари тайёрлаган бригада ғаллакорлари келгуси йил учун бундан ҳам юксакроқ режаларни кўзламоқдалар. Жўра Эшонқулов бошлиқ бригада «олтин бошоқ» ижодкорлари 50 гектар ердан 125 тонна ўрнига 160 тонна дон саранжомлаб олдилар. Ҳосилдорлик 25 ўрнига салкам 35 центнерга тўғри келди.

Эргаш Беҳбудов бошлиқ бригадада ҳам ғалладан баракали ҳосил етиштириб келинаяпти. Улар бу йил 16 гектар ердан режадаги 32 тонна ўрнига 49 тонна сифатли дон тайёрладилар. Т. Мажидов раҳбарлик қилаётган жамоа аҳли ғаллачиликда агротехника тадбирларини қўллаб, буғдойдан 50 тонна ўрнига 78 тонна сара ҳосил тайёрладилар. Ҳар гектар майдондан олинган дон 22,8 центнер ўрнига 25 центнерданни ташкил қилди. А. Имомов бригадасида 73 тонна ўрнига 84 тонна дон янчиб олинди. 32 гектар ерда деҳқончилик қилган бригада ғаллакорлари 25 центнер атрофида ҳосил кўтардилар. 36 гектар ерга экилган арпадан 72 тонна ўрнига 93 тонна ҳосил ўриб олган И. Расулов бошлиқ бригада «олтин бошоқ» ижодкорлари келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратмоқдалар. Ҳар гектар ердан 30 центнерга етказиб хирмон кўтаришга аҳду-паймон этган бригада ғаллакорлари кузги дон экишни қулай агротехника муддатларида тугаллашди.

Ғалла етиштиришни кўпайтириш, озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш тармоқ ходимларидан катта масъулият талаб қилади. Ўз зиммаларига юкланган вазифаларни қалбдан ҳис этган давлат хўжалигининг А. Эгамбердиев, Ҳ. Ҳамроев, Ш. Даминов, Б. Сафаров, М. Жаббаровлар етакчилик қилаётган бригадалари ҳам бу йил гектаридан 25—30 центнерга етказиб дон ўриб янчиб олдилар. Ҳосилдорликни ошириш ҳисобига бошоқли экинлардан салмоқли хирмон яратган ғаллачилик бригадаларида кузги дон экиш сифатли амалга оширилаяпти. Экиш олдидан майдонлар шудгор қилинмоқда. Ҳайдов ўтказилган ерлар текисланиб, мола бостирилиши билан арпа ва буғдойнинг серҳосил навлари экилаяпти. Жорий йилда гектаридан 32 центнердан ҳосил олиб, 1150 тонна дон маҳсулоти тайёрлаган давлат хўжалигининг ғаллакорлари келгуси йилда 1300 тонналик ҳосил хирмони яратиш учун экиш агрегатлари кучидан моҳирлик билан фойдаланмоқдалар.

Келгуси йил 300 гектар ерга «унумли буғдой» ҳамда 150 гектар майдонга арпа уруғлари экилади. Ҳар гектардан олинадиган ҳосил 3 центнерга оширилиб, 35 центнерга етказилади. Шу мақсадда ғалла майдонлари 100 гектарга кенгайтирилди. Булар асосан пахта, беда, маккажўхори майдонларини қисқартириш ҳисобига бўлаяпти. Дон экишга ажратилган ерларни шудгорлаш, сифатли текисланган майдонларга кузги арпа, буғдой сепишда қатнашадиган ҳайдов ва экиш агрегатлари юксак унум билан ишлатилаяпти. Ҳар куни 45—50 гектар ер шудгорланиб, 30—40 гектар майдонга уруғ сепилмоқда. Беҳбуд Аҳмедов, Ҳ. Норматов, И. Расулов, Т. Холманов, Ч. Жўраев, О. Самандаров ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадаларда 35—40 гектар ерга кузги арпа ва буғдой экиб қўйилди. Гектаридан 35—40 центнердан ҳосил олишга сўз берган илғор бригадаларнинг жамоалари дон экилган майдонларни суғормоқдалар. Майсаларни баҳор ойларида озиқлантириш учун далага маҳаллий ўғит ташиб чиқармоқдалар. Амиртош Баротов, Эшмурод Раҳматов, Урал Эгамбердиев, Болта Норқулов, Лутфулла Тошев сингари механизаторлар шудгорлаш олдидан ғалла майдонларини озиқлантирмоқдалар. Гектарига 300—350 килограмм аммофос, 2—2,5 тонна маҳаллий ўғит сочилмоқда. Минерал ва маҳаллий ўғитлар билан озиқлантирилган экин майдонлари ҳайдовдан чиқарилмоқда.

Агротехника қоидаларига мувофиқ тайёрланган ерларга дон экилаяпти. Гектарига 160—180 килограмм миқдорида уруғлик арпа ва буғдой сарфланмоқда. Уруғ қанчалик кўп сарфланса, ғалла майсалари бўлиқ ривожланади. Қаттиқ совуқ майсаларга унчалик кўп таъсир этмайди. Майсалар яхши ривожланса, гектарлар ҳосилдорлиги ошади. Давлатга дон сотиш бўйича режа, топшириқлар шараф билан адо этилади.

Кузги дон экишга ажратилган ҳайдов тракторлари, экиш агрегатлари кучидан унумли фойдаланаётган ғаллакорлар ғайрат ва шижоат кўрсатиб ишламоқдалар. Уларнинг фидокорона меҳнати натижасида дон экилиши лозим бўлган майдонлар яшнаб, арпа ва буғдой уруғлари сочилган далалар майсаларга бурканаяпти.

Ж. ЮСУПОВ.

ҚИЗИЛТЕПА БАҲОДИРИ

„Қишлоқ ҳақиқати"нинг 1991 МАВСУМ ОЙНАСИ ТЕЛ: 33-54-33 32-54-51 32-54-52

Ҳозирги шароитда кўпга бош кишилар ғоят омилкор, узоқни кўзлаб иш юритадиган бўлишлари керак. Ортиқча эҳтиёткорлик ёки ниманидир кутиш имкониятни бой бериш демакдир. Буни ўз тажрибамиздан келиб чиққан ҳолда айтаяпман. Бу йил хўжалигимиз заршунослари 819 гектар ерда пахта етиштиришди. Йиғим-терим олдидан ўтказилган йиғилишда илғорлар ўз тажрибалари билан ўртоқлашдилар. Шунда баъзида таваккал қилиб янгиликни дадил жорий қилаётганлар йил сайин юқори кўрсаткичларга эришаётганликлари равшан бўлди.

Муродали Ўтанов бир сўзли, ўзига ишонган деҳқон. Уни янгилик ихлосманди, деб бекорга таърифлашмайди. Омилкор ерни эъзозлашни билади. Умр бўйи заҳарли химикатларга қарши курашиб келаяпти. Далаларни маҳаллий ўғитга тўйинтирди. Ишнинг оғирини техника зиммасига юклади. Қо йил қоладиган жойи шуки, бу йилги мавсумда у бошлиқ жамоа суръатни бир маромда олиб борди. Пировард натижада 6-бригада колхозда биринчи бўлиб маррага етди. Ҳар гектар ердан режадаги 26 центнер ўрнига қарийб 30 центнердан хирмон кўтарилди.

Қизилтепа шароитида мўл ҳосил етиштиришнинг ўзи бўлмайди. Буни Қаҳҳорали Тешабоев бошлиқ бригада деҳқонлари яхши билишади. Шу боис пудрат имкониятларидан унумли фойдаландилар. Ғўзани суғориш, озиқлантиришнинг синалган усуллари амалиётга жорий этилди. Тадбирларнинг шарофати туфайли улар ҳам мавсумни ёруғ юз билан якунламоқдалар. Муҳит яхши бўлса, заршунос қадрига етилса у садоқатини амалда намойиш этади. Алижон Мамажонов, Ёқубжон Ҳамдамов етакчилигидаги бригадалар ҳам ҳосилдорликни гектарига 3 центнерга оширишга муваффақ бўлишди. Ялпи ҳосилнинг 80—90 фоизи пўлат этаклардан тўкилди. Мавсум қаҳрамонлари ҳақида гапирганда Шамсихон Йигиталиева, Азиза Раҳмонова, Содиқ Чалаев, Араббой Хучанов, Акбар Комилов каби звено саркорларини алоҳида кўрсатиш керак. Бу омилкорлар ҳосилдорликни 30 центнердан оширдилар. Чевар теримчилар ўртасидаги мусобақа ҳам қизғин тус олди. Уларнинг меҳнат ҳақи ҳар беш кунда нақд бериб борилди. Шунинг учун ялпи сафарбарлик таъминланди. Тўти Содиқова, Ҳосият Ҳамидова, Фотима Содиқова, Солиха Мирзаева, Санобар Тўқлиева шу кунгача 5—5,5 тоннадан дур йиғиштириб беришди.

Ана шундай меҳнатсевар кишилар жонбозлиги туфайли колхоз йиллик режани муваффақиятли адо этди. Асосий тармоқнинг ўзидан 6 миллион сўм соф даромад олиш кутилмоқда.

Н. АБДУРАҲИМОВ,
Охунбобоев районидаги «Победа» жамоа хўжалиги механизатори.

ҲАР ОН ҒАНИМАТ

Режа ва мажбуриятларни бажарган давлат ва жамоа хўжаликлари сони кун сайин ортмоқда. Пахта харид нархининг оширилиши деҳқонларга иқтисодий мадад бўлаётир. Дала заҳматкашлари ҳар дақиқани ғанимат билиб самарали тер тўкмоқдалар.

Ўзбекистон районидаги «Комсомол» давлат хўжалиги 2-бўлими заршунослари ғалаба рапортига муддатидан илгари имзо чекдилар. 458 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28,7 центнердан пахта олинди. Давлат қабул пунктларига 1320 тоннадан зиёд оқ олтин етказиб берилди. Абдураҳим Валиев, Мелиқўзи Ҳакимов, Валижон Тўхташев, Муталибхон Сафохонов бошлиқ бригадаларда йиллик режа 120—125 фоизга уддаланди. Механизаторлар Нўъмонжон Назиров, Умаржон Абдуллаев, Машрабжон Абдуллажоновларнинг ҳар бири ўз агрегати бункеридан 130—135 тоннадан пахта тўкди. Кўпмингкилограммчилар баҳсида Ҳавохон Раҳматуллаева, Нафиса Раҳмонова, Робияхон Аюбхонова сингари қўли гул чеварлар 4—5 тоннадан дур тўкиб илғорлар сафида бўлишди.

— Ҳали далаларимизда ҳосил кўп, — дейди бўлим бошлиғи Р. Йўлдошев. — Жами ҳосилдорликни 35 центнерга етказиб, режага қўшимча 350 тонна хирмон уйиш ниятида деҳқонлар сидқидил ишлашаётир.

С. ҲАЙДАРОВ.

ХИРМОНГА БАРАКА! 1991

Қорақалпоғистонда ва республика вилоятларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 23 октябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Вилоятлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
БУХОРО	0,76	108,16	0,57	83,56
ФАРҒОНА	0,51	103,09	0,40	94,60
ҚАШҚАДАРЁ	0,99	102,52	0,87	111,17
Жиззах	1,04	98,08	1,21	119,79
Сирдарё	0,90	97,11	0,76	108,28
Наманган	1,60.	97,31	1,26	103,47
Сурхондарё	1,41	96,68	0,91	103,26
Андижон	1,34	93,35	1,33	100,91
Тошкент	1,34	90,73	1,22	99,52
Самарқанд	1,77	88,06	1,79	94,94
Хоразм	1,06	71,65	0,76	41,97
Қорақалпоғистон республикаси	1,12	69,76	0,89	67,61
Республика бўйича	1,13	94,12	1,00	96,99
ШУ ЖУМЛАДАН ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА				
Сурхондарё	1,62	97,33	—	—
Қашқадарё	1,27	94,87	—	—
Бухоро	3,24	91,21	—	—
Наманган	0,85	79,90	—	—
Андижон	0,61	32,91	—	—
Республика бўйича	1,58	95,66	—	—

УЧ ДУГОНА БАҲСИ

Деҳқон бахтига куз яхши келди. Эндигина тонг ёришаётган бўлишига қарамай чевар теримчилар пайкал оралаб кетишган. Заршунос меҳнати муносиб қадрланаётганлиги, яхши ишлаб, мўмай даромад олиш имконияти яратилганлиги чўлқуварларда қизиқиш уйғотди. Қўлидан иш келадиган кишиларнинг бари далага отланишди. Гулистон районидаги «Қизил тонг» жамоа хўжалигида ҳам мавсум зўр уюшқоқлик билан ўтмоқда. Бригада саркори Иброҳим Сариқуловнинг таъкидлашича ҳеч қандай шиорларга, даъватларга ўрин қолмади. Режа бажарилган бўлса-да, заршунослар ғайратни бўшаштиришмаяпти.

Бригаданинг 76 гектар майдони бор. Иброҳим аканинг фазилати, механизаторлар саъйи-ҳаракати туфайли режа сурункасига зиёдаси билан адо этилмоқда. Бу ерда Зайнаб Сариқулова, Ҳожар Аҳмедова ва Ўғилой Эрматова номи ҳурмат билан тилга олинади. Негаки уч дугона мусобақага қизғин тус беришаяпти. Ҳар бирлари мавсумда камида 5 тонналик хирмон уюшмоқчи.

Техникага суянмай туриб муваффақиятга эришиб бўлмайди. Буни хўжалик раҳбарлари яхши билишади. Механизатор кадрлар тайёрлаш, уларнинг маҳоратларини ошириш юзасидан яхши тадбирлар амалга оширилди. Ўтган йили 150 тонна ва ундан ошириб оқ олтин терган суворийлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилдилар. Манфаатдорлик, омма олқиши техника ихлосмандларига қанот бағишлади. Эргаш Дўлбоев ҳам мавсумда зангори кема бункеридан 150 тонна пахта тўкишга ваъда берганди. Сўзининг устидан чиқиш учун дақиқалар қадрига етиб ишламоқда. Ҳозирги кунда ҳам у машинада 4—5 тоннадан ҳосил йиғиштираяпти.

Дала шийпонлари оммавий-сиёсий ишлар марказига айланган. Бу йил маданий-маиший тадбирларни кўнгилдагидек ўтказишга алоҳида эътибор берилди. Шу боис қатор бригадалар муддатидан илгари марра эгалланганлиги ҳақида ахборот бердилар.

М. ИЛЁСОВ.

МАДАДКОРЛАР

Бу йил республикамиз хўжаликларининг азамат заршунослари пешона тери эвазига етиштирилган оқ олтин ҳосилини ўз кучлари билан йиғиштириб олишмоқда. Бу улуғ иш бўлди. Сабаби олий ўқув юртларининг талабалари, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотларининг ишчилари тинчлигини йўқотиб, далаларга отланишмади. Қанчадан-қанча маблағ иқтисод қилинди. Бироқ имконияти бор баъзи жамоаларнинг ишчи ва хизматчилари қалб амри билан заршуносга мададкор бўлишаяпти. Жумладан Хўжаобод районидаги Булоқбоши пиллакашлик фабрикаси меҳнатсеварлари Ойбек номли, Улуғбек номли, Навоий номли жамоа хўжаликлари далаларида дур йиғиштиришмоқда. Улар шунчаки ишлашаётгани йўқ. Ҳар бир ҳашарчи масъулиятни чуқур ҳис қилмоқда. Фабрика ишчилари шу кунгача 33 тонна пахта териб бердилар. Хонзода Эрқулова, Феруза Миркаримова, Мастура Қаюмова, Орохон Мамадалиева каби чеварлар барчага намуна бўлишмоқда. Ҳашарчилар ўзаро келишиб яна камида 18 тонна жавоҳир йиғиштиришга аҳд қилишди.

Р. ЖУМАНИЁЗОВА.

ҒАРБГА ПАХТА ТОЛАСИ ЖЎНАТИЛМОҚДА

Қўқондаги 2-пахта заводи темир йўл шохобчасидан янги ҳосил пахтасидан олинган толанинг дастлабки вагонлари жўнатилди. Улар Швейцария ва Голландия, Польша ва Германия, шунингдек Россиянинг Иваново ва Чебоксари шаҳарларига юборилди. Завод жамоаси ҳозирнинг ўзида 2200 тонна тола ишлаб чиқарди, бунинг учун у қарийб етти минг тонна хом ашёни қайта ишлади.

— Мавсумга тайёргарлик жараёнида биз катта ишларни амалга оширдик, — деди заводнинг бош муҳандиси Аҳмаджон Усмонов. —Тозалаш цехида анча қувватли чанг ютгичлар ўрнатилди. Бошқа асбоб-ускуналар, қабул пункти, омборхона ремонт қилинди.

Сифати яхшиланган пахта тивити ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Авваллари у чиқиндилар билан бирга прессланарди. Эндиликда чиқиндилардан тивит тўла ажратиб олинмоқда. Натижада тивитга жаҳон бозорида ҳам талаб пайдо бўлди. Қўшма Совет-Британия корхонаси ана шу маҳсулотни сотиб олмоқда. Бу заводга йилига 50 минг сўм даромад келтиради.

Заводга асосан Ленинград ва Бувайда райони пахтакорлари хом ашё етказиб беришмоқда. Мавсум бошидан буён қайта ишлашга 56 минг тоннадан кўпроқ пахта топширдилар. Афсуски, бу маҳсулотнинг фақат бешдан бир қисми биринчи нав билан қабул қилинди.

Қўқонлик пахта тозаловчилар йил бошидан буён режадан ташқари 486 тонна тола ва икки минг тонна чигит ишлаб чиқариб, 3200 минг сўмлик маҳсулот тайёрладилар. Йил охиригача улар бу кўрсаткични 11 миллион сўмга етказадилар.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

МУАММО ҲАЛ БЎЛДИ

Шаҳрисабз пиллакашлик фабрикасидаги пиллани буғлаш машиналари ва бошқа хорижий техника пухтароқ ишлай бошлади. Бу корхонанинг «Гунзе» — Япония фирмаси билан бевосита тузган битимининг натижасидир. Шаҳрисабзликлар ишлаб чиқариш чиқиндиларини Бельгияда сотиш ҳисобига ишлаб топаётган валютага «Гунзе» фирмаси Японияда тайёрлаган асбоб-ускуналарни эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш мажбуриятини ўз зиммасига олдилар.

Шу тариқа йилига юз миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарадиган фабрика учун қийин муаммо ҳал этилди. «Гунзе» билан бевосита шартнома эса шаҳрисабзлик пиллакашларга фақат 300 минг долларга тушади.

(ЎзТАГ мухбири).
Қашқадарё вилояти.

ИҚТИСОДИЙ ҲАМЖАМИЯТ ТЎҒРИСИДА ШАРТНОМА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҳозирги ва собиқ субъектлари бўлмиш мустақил давлатлар ўзларининг эндиги мақомидан қатъий назар;

ўз халқларининг давлатларнинг олий қонун чиқарувчи органлари қабул этган ҳужжатларда мустаҳкамланган сиёсий ва иқтисодий суверенитетга, фуқароларнинг манфаатларини ҳимоя қилишга бўлган хоҳиш-иродасини ифодалаб;

давлатлар ўртасида ўзаро манфаатли иқтисодий муносабатлар ўрнатиш истаги билан;

туб иқтисодий ўзгартишларга интилиб ва тангликдан чиқиб олиш, бозор иқтисодиётига ўтиш вазифалари билан ҳамда жаҳон хўжалигига қўшилиш муносабати билан давлатлар олдида турган муаммолар муштараклигини эътиборга олиб;

иқтисодий бирлашувнинг, умумий иқтисодий маконнинг манфаатли эканини ҳамда хўжалик, савдо-сотиқ, фан-техника муносабатлари ва бошқа муносабатлар мақсадга мувофиқ эканини англаб;

иқтисодий ҳамжамият тўғрисида қуйидаги шартномани тузадилар.

I. БОБ. АСОСИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Иқтисодий ҳамжамият мустақил давлатлар томонидан тангликни бартараф этишнинг зарур шарти сифатида бирлашган бозорни ҳосил қилиш ва келишилган иқтисодий сиёсат ўтказиш мақсадида ўзининг барча аъзолари иштирок этиши ихтиёрийлиги ва ҳуқуқлари тенглиги асосида тузилади.

2-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзолик мустақил давлатнинг ушбу шартномада кўзда тутилган мажбуриятларнинг тўла ҳажмини қабул этишини ва барча ҳуқуқларга эга бўлишини тақозо қилади.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ушбу шартноманинг бажарилиши учун ўзаро иқтисодий масъулиятга асосланадилар ва мазкур шартноманинг умуман ёки айрим қоидалари ижро этилишини хавф остида қолдирадиган ҳар қандай қадамлардан тийиладилар.

3-модда. ССР Иттифоқидан чиққан ва иқтисодий ҳамжамиятга қўшилмаган давлатларнинг иқтисодий ҳамжамият билан ўзаро муносабатлари халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф қилган қоидалари ва меъёрлари асосига қурилади. Иқтисодий ҳамжамият учун умумий манфаатга эга бўлган ва ҳал этилиши талаб қилинадиган масалалар иқтисодий ҳамжамият билан тегишли давлат ўртасидаги махсус битим орқали ҳал этилади, бу битим мазкур шартнома кучга кирган пайтдан бошлаб кўпи билан уч ой мобайнида тузилади.

4-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлат ундан чиқишга ҳақлидир. У ўзининг бу ниятидан иқтисодий ҳамжамиятнинг қолган аъзоларини камида 12 ой барвақт хабардор қилишга мажбур. Иқтисодий ҳамжамиятдан чиқиш учун ундаги аъзолик билан боғлиқ бўлган барча мажбуриятлар юзасидан махсус битимга мувофиқ муносабатларни бартараф этиш шарт.

5-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар хўжалик қонунларини бир-бирига яқинлаштириш ҳақида, шунингдек қуйидаги соҳаларда келишилган сиёсат ўтказиш тўғрисида бир битимга келадилар:

Ишбилармонлик;

моллар ва хизматлар бозори;

транспорт, энергетика, ахборот;

пул ва банк тизими;

молия, солиқ ва нархлар,

сармоя ва қимматли қоғозлар бозори;

меҳнат бозори;

божхона қоидалари ва тариф;

ташқи иқтисодий муносабат ва валюта сиёсати;

иқтисодий ҳамжамият учун умумий манфаатли бўлган давлат фан-техника, сармоя, экология, инсонпарварлик дастурлари ва бошқа дастурлар (шу жумладан, табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш дастури);

стандартлаш, патентчилик, метрология, статистика ва бухгалтерия ҳисоби.

6-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ўзлари муштарак деб тан олган мол-мулкни тақсимлаш юзасидан келишмай бир томонлама ҳаракат қилинишига йўл қўймаслик ҳақида ўзаро мажбурият оладилар.

Мазкур муштарак мол-мулкнинг таркиби махсус битим билан белгиланади.

7-модда. Тангликдан қутилиш юзасидан келишилган иқтисодий сиёсат ва умумий чора-тадбирларни амалга ошириш учун иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар томонидан ҳамжамиятнинг муассасалари тузилиб, уларга тегишли ваколатлар берилади.

8-модда. Ушбу шартнома 3 йил муддатга тузилади. Мазкур муддат тугашидан 12 ойдан кечикмай иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар мазкур шартномани узайтириш, ўзгартириш ёки янгисини тузиш тўғрисидаги масалани ҳал қиладилар.

II. БОБ. ИШБИЛАРМОНЛИК

9-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар хусусий мулкчилик, эркин ишбилармонлик ва рақобат иқтисодиётни юксалтиришнинг асоси эканини эътироф этадилар. Улар ишбилармонлик фаоллигига кўмаклашадиган шароитларни яратиб берадилар ва корхоналарнинг хўжалик фаолиятига давлатнинг аралашувини қонун билан чеклаб қўядилар.

10-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ўз ҳудудида ўз давлатининг ҳам, шунингдек иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган бошқа барча давлатларнинг одамлари ва ҳуқуқий шахслари ҳам хўжалик фаолиятини амалга оширишнинг бир хил ҳуқуқий тартибини таъминлаш мажбуриятини оладилар. Ҳуқуқий тартиб шартлари икки томонлама ва кўп томонлама битимлар асосида аниқ белгилаб қўйилиши мумкин.

11-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар монополияга қарши келишилган сиёсат ўтказиш ва ўзларининг бирлашган бозори доирасида рақобатни ривожлантиришга кўмаклашиш мажбуриятини оладилар.

Ўтиш даврида иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар монополиячи ишлаб чиқарувчиларнинг маҳсулоти учун нархларни тартибга солиш соҳасида мувофиқлаштирилган ҳаракатларни амалга оширадилар.

III. БОБ. МОЛЛАР ВА ХИЗМАТЛАРНИНГ СИЛЖИШИ, НАРХ-НАВО

12-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга кирувчилар давлатлар ҳудудида моллар ва хизматларнинг силжиши бемалол, божсиз асосда амалга оширилади.

Учинчи давлатлардан келтириладиган моллар учун иқтисодий ҳамжамиятнинг ягона ташқи бож тарифи ставкаларига мувофиқ бож солиниши лозим.

13-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар бирлашган бозорни шакллантиришга интилиб, моллар ва хизматларнинг силжишини чеклашга йўл қўйиб бўлмайди деб ҳисоблайдилар, келишиб олинган давр мобайнида шундай чеклашларни тугатиш мажбуриятини оладилар.

14-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар эркин нарх белгиланишга ўтиш соҳасида келишилган сиёсатни амалга оширадилар. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар маҳсулотларнинг биргаликда белгиланган рўйхатига мувофиқ келишилган нархларни қўлланадилар.

IV. БОБ. ПУЛ ВА БАНК ТИЗИМИ

15-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар тангликдан қутилиш ва пулнинг қадрсизланишини назорат қилиш учун пул ва кредит сиёсати соҳасида келишиб ҳаракат қилиш устун аҳамиятга эга бўлади, деб ҳисоблайдилар.

16-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ягона пул тизимининг умумий валютаси сифатида сўмни сақлаб қолиш зарурлигини англайдилар ва уни мустаҳкамлаш учун куч-ғайрат сарфлашга розидирлар. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамиятнинг пул тизими учун зарар етказилиши эҳтимолини истисно қиладиган шартларни бажариб, миллий валюталар жорий этишларига йўл қўйилади. Мазкур шартлар шу давлат билан иқтисодий ҳамжамият ўртасидаги махсус битим орқали белгиланади.

17-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар нархларнинг кўтарилишини тийиб туришни ва сўмнинг қадрини пасайтирмасликни таъминлайдиган самарали пул ва кредит сиёсатини ишлаб чиқиш ҳамда ўтказиш учун заҳира тизими қоидалари асосида иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг марказий (миллий давлат) банкларини ўз ичига оладиган банк иттифоқини таъсис этадилар ва банк иттифоқи ҳузурида пул чиқарадиган давлатлараро банкни тузадилар.

18-модда. Банк иттифоқининг ҳуқуқий мақоми ва унинг бошқарув идораларини тузиш тартиби махсус битимда белгиланади.

Банк иттифоқининг фаолияти унинг иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар қонун чиқарувчи ҳокимияти олий органлари томонидан тасдиқланган низоми билан тартибга солинади.

Банк иттифоқининг низоми қабул қилингунга қадар банк тизимининг фаолиятини СССР давлат банки билан ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг марказий (миллий давлат) банклари мутахассислардан тузадиган муваққат бошқарув идора қилиб туради.

19-модда. Банк иттифоқининг зиммасига қуйидаги вазифалар юклатилади:

Пул-кредит сиёсатини ўтказишга ягона ёндашувларни аниқлаш ҳамда банк иттифоқига аъзо бўлган марказий (миллий давлат) банкларининг операциялари бўйича миқдор кўрсаткичлари (лимитлар)ни белгилаб қўйиш;

банк иттифоқига аъзо бўлган марказий (миллий давлат) банклари томонидан тижорат банкларига бериладиган қарзлар эвазига олинадиган фойда миқдорини белгилаш;

тижорат банкларининг заҳираларига оид талабларни белгилаш;

банклар ўртасидаги ҳисоб-китобларни уюштириш;

сўмнинг бошқа валюталарга нисбатан қийматини тартибга солиб туриш;

иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар томонидан банк иттифоқига бериладиган олтин заҳираси ва валюта заҳираси қисмини тасарруф этиш;

нақд пул муомаласини, шу жумладан банкнотлар ва тангалар сотилишини ташкил этиш;

тижорат банклари фаолиятининг умумий қоидаларини тартибга солиб туриш.

1992 йил учун банк иттифоқи иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар марказий (миллий давлат) банкларининг бюджет тизимларига кредит беришдаги иштироки лимитлари белгилаб қўйилади.

Банк иттифоқини бошқариш идораларининг кўрсатмалари банк иттифоқига аъзо бўлган барча банклар учун мажбурийдир.

20-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар банк иттифоқи тузиш чоғида собиқ СССР Давлат банк тизимининг дастлабки, заҳира жамғармалари ва бошқа жамғармаларининг тегишли қисмини, унинг акционерлик капиталидаги ва чекланган масъулиятли жамиятлардаги улушини, депозитларини, шунингдек олтин заҳираси, олмос ва валюта жамғармаларини ўз мулки қилиб ва иқтисодий ҳамжамиятга кирмаган давлатларнинг мулкига топшириш тартибини махсус битимда белгилаб олиш зарур, деб ҳисоблайдилар.

21-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар тенг вакиллик шароитида олий банк назоратини вужудга келтириб, унинг зиммасига қуйидаги вазифаларни юклайдилар:

банк иттифоқининг ва давлатлараро пул чиқариш банкининг низомларига риоя этилишини назорат қилиш;

иқтисодий ҳамжамият аъзоларининг ўз манфаатлари камситилганлиги тўғрисидаги шикоятларини кўриб чиқиш;

банк иттифоқининг ўз низомига зид бўлган қарорларини бекор этиш ва уларнинг амал қилишини тўхтатиб қўйиш.

Банк иттифоқи билан давлатлараро пул чиқариш банки олий банк назоратининг талабига биноан барча зарур ҳужжатлар ва материалларни тақдим этишга мажбурдирлар.

Олий банк назоратининг ўз ваколатлари доирасида қабул этилган қарорлари банк иттифоқи ва давлатлараро пул чиқариш банки томонидан ижро этилиши мажбурийдир.

V. БОБ. МОЛИЯ ВА СОЛИҚЛАР

22-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар мувофиқлаштирилган бюджет ва солиқ сиёсатини ўтказадилар, бунда қуйидагилар назарда тутилади:

Бюджетдан ташқари жамғармаларни ҳисобга олиб, келишилган давлат бюджетларининг камомадларини баҳамжиҳат чеклаш ва иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг ички қарзи кўпайиши чегарасини белгилаб қўйиш. Давлат ўз қимматли қоғозларини сотиши имкониятлари тугаган тақдирда ва иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган бир ёки бир неча давлат белгиланган чегарадан ошиб кетган тақдирда мазкур ошиб кетган пул миқдори келишилган қоидаларга биноан унинг қолган аъзолари олдидаги қарз мажбуриятлари сифатида расмийлаштирилади;

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган бошқа давлатларнинг манфаатларига дахлдор бўлган солиқ солиш сиёсати қоидаларини ва солиқлар соҳасида келишилган сиёсатни бир хил қилиш.

23-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар СССРнинг иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар билан унга кирмаган давлатлар ўртасида келишиб олинган вақтгача бўлган давлат ички қарзини тақсимлаш ва ҳуқуқий жиҳатдан қайта расмийлаштириш тўғрисида ва келгусида уни тўлаш тартиби ҳақида шартнома тузиш зарур, деб ҳисоблайдилар. Қарзнинг бир қисми иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг умумий масъулиятига ўтказилиши мумкин. Айни вақтда марказлаштирилган кредит ресурсларини давлатларнинг банклари ўртасида тақсимлаш тўғрисида битим тузилади. Давлатнинг ички қарзи давлатлар бюджетларининг 1991 йил 1 январгача бўлган ҳолатдаги қишлоқ хўжалик маҳсулоти нархларидаги тафовутлар бўйича банклардан қарздорлигини ҳисобга олиб белгиланади.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ССР Иттифоқи номидан СССР Жамғарма банкидаги омонатларнинг эгаларига берилган мажбуриятларнинг, СССР Давлат қимматли қоғозларининг, СССР жамғарма банки сертификатларининг, СССР Давлат суғурта бошқармасининг суғурта ҳужжатлари (мажбуриятлари)нинг давомийлигини тасдиқлайдилар.

24-модда. Биргаликдаги харажатларни, шу жумладан иқтисодий ҳамжамият муассасаларини сақлаш харажатларини пул билан таъминлаш учун иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамият бюджетини тузадилар.

Иқтисодий ҳамжамият бюджети доирасида:

СССР давлат ички қарзининг иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг умумий жавобгарлигига ўтказилган қисмини тўлашга сарфланадиган;

СССР давлат ички қарзини ва иқтисодий ҳамжамиятнинг ташқи қарзларини (сўм билан тўланадиган қисмини) тўлашга сарфланадиган;

фавқулодда вазиятлар билан, Чернобиль, Орол, Спитак зилзиласи ва шу каби катта табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатишга сарфланадиган;

тармоқ дастурларини амалга оширишга сарфланадиган;

молиявий заҳира махсус жамғармалари тузилади.

Иқтисодий ҳамжамиятнинг бюджети ўз аъзоларининг қайд этилган миқдор тарзида белгиланадиган бадаллари ҳисобига тузилади. Қайд этилган бадалларни шакллантириш миқдори ва тартиби иқтисодий ҳамжамият аъзоларининг махсус битими билан белгиланади. Иқтисодий ҳамжамиятнинг бюджети камомадли бўлиши мумкин эмас.

Давлатлараро иқтисодий комитет бюджетнинг ижроси тўғрисида иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматларининг бошлиқларига ҳар кварталда маълумот бериб туради.

25-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар тармоқ дастурларини пул билан таъминлаш учун бюджетдан ташқари жамғармаларни вужудга келтиришлари мумкин. Иқтисодий ҳамжамиятнинг бюджетдан ташқари жамғармалари камомадли бўлиши мумкин эмас.

26-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар айрим минтақаларни ривожлантиришга кўмаклашадиган ва уларнинг аҳолисини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлайдиган тармоқ дастурларини амалга ошириш зарур, деб ҳисоблайдилар. Шу мақсадда улар ўз ҳудудида ҳосил қилинган миллий даромаднинг (ялпи миллий маҳсулотнинг) жорий нархларда келишиб олинган улушидан ажратиш ҳисобига тегишли жамғармани вужудга келтирадилар. Мазкур жамғарманинг фаолияти махсус битим ва низом билан тартибга солинади.

27-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамият доирасида пул маблағлари ва бошқа молиявий ресурсларнинг силжишини, қимматли қоғозлар чиқариш ва уларнинг муомаласини тартибга солиш — сармояларнинг эркин ҳаракатини истисно қилмайдиган махсус битимга мувофиқ амалга оширилади, деб биргалашиб аҳдлашиб оладилар.

VI. БОБ. МЕҲНАТ БОЗОРИ ВА ИЖТИМОИЙ КАФОЛАТЛАР

28-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ишчи кучининг иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳудудидаги ҳаракат эркинлиги қоидасини рўёбга чиқаришга интиладилар ва бунинг учун шароит яратадилар, шу жумладан уй-жой бозорини шакллантирадилар.

29-модда. Давлатлар иш жойи бериш, меҳнат ҳақи, бошқа иш шароитларини таъминлаш, шунингдек ижтимоий кафолатлар бериш масалаларида фуқаролар миллатига ёки бошқа белгиларига қараб камситилишига йўл қўймайдилар.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган бошқа давлатларда ходимлар олган ва тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланган маълумот ва малака даражасини ўзаро тан оладилар, агар ҳамма учун шарт қўйиш мажбурий бўлмаса, ишга ёки ўқишга қабул қилишда мазкур маълумот ва малакани қўшимча равишда тасдиқлашни талаб қилмайдилар.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ўз фуқароларининг мазкур ҳамжамият ҳудуди доирасида рухсатномасиз юриш тартибига розидирлар.

30-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамиятга кирувчи давлатлар фуқароларининг кўчиб юриш жараёнларини тартибга солиш юзасидан махсус битимлар тузадилар ҳамда ижтимоий суғурта, пенсия таъминотига доир ўзаро мажбуриятлар оладилар.

VII. БОБ. ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ВА ВАЛЮТА СИЁСАТИ

31-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ташқи иқтисодий фаолиятни ва валюта сиёсатини мувофиқлаштириб туриш ҳақида келишиб оладилар.

32-модда. ССР Иттифоқининг барча ташқи иқтисодий мажбуриятлари, шунингдек бошқа мамлакатларнинг ССР Иттифоқи олдидаги мажбуриятлари ҳуқуқий вориси бўлмиш иқтисодий ҳамжамият шу мажбуриятларнинг бажарилишини кафолатлайди. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлардан ҳар бири унга кирар экан, мазкур мажбуриятларни биргаликда бажаришда ўзининг иштирок этишини тасдиқлайди.

Иқтисодий ҳамжамият аъзолари СССР Ташқи иқтисодий банкининг ҳуқуқий вориси бўлган банкни вужудга келтирадилар ва ташқи иқтисодий қарзни узиш билан ҳамда иқтисодий ҳамжамият томонидан бошқа мамлакатлардан қарз олиш билан боғлиқ бўлган ҳисоб-китобларни шу банк орқали амалга оширадилар.

Иқтисодий ҳамжамият ССР Иттифоқининг иқтисодий ҳамжамиятга кирмаган ҳар бир субъекти билан ташқи қарзлар хусусидаги барча муносабатларни тартибга солишни ўз зиммасига олади.

Иқтисодий ҳамжамият аъзолари аввалги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳар бир субъектининг ССР Иттифоқи ташқи қарзи тўловлари умумий миқдоридаги ва бошқа мамлакатларнинг ССР Иттифоқига қарзлари миқдоридаги келишиб олинган санагача бўлган улушини белгилаш тўғрисида махсус битим тузиш зарур, деб ҳисоблайдилар.

Мазкур улушлардан шартномага қўшилишни хоҳламаган ёки иқтисодий ҳамжамиятдан чиқадиган давлатлар билан қарзларни узиш соҳасидаги ҳисоб-китоблар учун фойдаланиладилар. Мазкур давлатлар ўзларига тўғри келадиган қарз миқдорини тўла узгунга қадар иқтисодий ҳамжамият билан ҳисоб-китоб қиладилар.

Башарти, шартномага қўшилишни хоҳламаган, иқтисодий ҳамжамиятдан чиқадиган ёки унда турган давлат умумий қарзнинг ўзига тўғри келадиган қисмини қайта расмийлаштириш ҳақида барча қарз берувчилар билан бир битимга эришса, қарзнинг мазкур қисмини шу давлат мустақил узишига йўл қўйилади.

33-модда. Иқтисодий ҳамжамият янги ташқи қарзларни иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган барча давлатлар келишилган қарори асосида олади.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлат мустақил равишда ташқи қарзлар олиш ҳуқуқига эга бўлади ва мазкур қарзларга хизмат қилиш ва уларни узиш соҳасида шундан келиб чиқадиган мажбуриятларни бўйнига олади.

Худди шу тартибда иқтисодий ҳамжамият ёки унга аъзо бўлган айрим давлатлар ажнабий давлатларга қарз ёки бошқа тарздаги иқтисодий ёрдам беради.

34-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган ва умумий пул бирлигидан фойдаланадиган давлатлар сўмнинг мамлакат ичкарисида бемалол алмаштириладиган бўлишига эришиш мазкур ҳамжамиятнинг яқин вақтдаги мақсадидир, деган фикрга қўшиладилар. Улар сўмнинг ички алмаштирилишига ўтишнинг келишилган дастури асосида зарур тайёргарлик чора-тадбирларини амалга ошириш мажбуриятини оладилар.

35-модда. Сўмнинг ички алмаштириладиган бўлишига ўтгунга қадар иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ташқи қарзга доир мажбуриятларни бажариш учун валюта тушумларини бир жойга жамлашнинг ягона тартибини белгилаш зарур деб ҳисоблайдилар.

36-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ташқи иқтисодий фаолиятни мустақил равишда тартибга соладилар, келишиб олинган нормалар доирасида ташқи иқтисодий операцияларнинг меъёрини белгилайдилар ва унга рухсатнома берадилар.

37-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамиятнинг ягона бож ҳудудини сақлаб қолиш тўғрисида келишиб оладилар ва учинчи мамлакатларга нисбатан келишилган бож сиёсатини ўтказадилар.

Божларни, экспорт ва импортга солинадиган солиқларни белгилаш ҳамда тегишли бюджетларга ундириб олиш тартиби билан боғлиқ масалалар махсус битим билан ҳал этилади.

38-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар Халқаро валюта жамғармасида, Халқаро таъмирлаш ва тараққиёт банкида, бош савдо ва тарифлар битимида ҳамда бошқа халқаро иқтисодий ташкилотларда умумий аъзолик ҳақида келишиб оладилар ва ССР Иттифоқи номидан берилган тегишли талабномалар қонуний ҳуқуққа эгалигини тасдиқлайдилар.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар шу ташкилотларнинг якка аъзолари ҳам бўлишлари мумкин.

39-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ажнабий сармоялар соҳасида мустақил сиёсат ўтказадилар, зарур ҳолларда эса бу сиёсатни мувофиқлаштириб турадилар. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ўзларининг ажнабий давлатлар ва халқаро ташкилотларнинг техника, маслаҳат соҳасидаги ва бошқа турдаги ёрдамлари борасида ўз ҳаракатларини ҳам мувофиқлаштириб турадилар.

VIII. БОБ. ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ

40-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларда мазкур давлатларнинг қонун ҳужжатлари устун бўлади. Шу давлатларнинг ҳудудида иқтисодий фаолият билан шуғулланувчи кишилар ва ҳуқуқий шахслар мазкур қонунларга амал қиладилар.

41-модда. Шартнома амал қиладиган даврда иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар иқтисодий ҳамжамиятнинг бутун маконида ишбилармонлик ва эркин савдо-сотиқ учун энг қулай, тенг шароитларни яратиш мақсадида хўжаликка оид ўз қонунларининг меъёрларини ўзаро яқинлаштиришга розидирлар. Улар ўз қонунларининг халқаро ҳуқуқ меъёрларига ва иқтисодий ҳамжамият ҳужжатларига мувофиқ бўлишини таъминлаш мажбуриятини оладилар.

42-модда. Башарти, ушбу шартнома, унга доир битимларда ёки иқтисодий ҳамжамият муассасалари ўз ваколати доирасида қабул этган меъёрий ҳужжатларда иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг қонунларида баён этилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, у ҳолда иқтисодий ҳамжамиятнинг шартномаси, битимлари ва меъёрий ҳужжатлари устун деб тан олинади.

43-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг қонунлари билан иқтисодий турмушнинг барча жиҳатларини тартибга солиш учун зарур бўлган даврда келишиб олинмаган масалалар юзасидан ССР Иттифоқи қонун ҳужжатларининг мазкур шартномага ва битимларга зид бўлмаган қисмидан келишиб олинган тартибда вақтинча фойдаланиб турилади.

IX. БОБ. ИҚТИСОДИЙ ҲАМЖАМИЯТ МУАССАСАЛАРИ

44-модда. Иқтисодий ҳамжамиятнинг муассасалари қуйидагилардан иборат бўлади:

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқларининг кенгаши;

давлатлараро иқтисодий комитет;

банк иттифоқи;

иқтисодий ҳамжамият ҳакамлиги.

Иқтисодий ҳамжамиятнинг муассасалари иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар вакиллари орасидаги мутахассислардан тузилади.

45-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқларининг кенгаши иқтисодий ҳамжамиятнинг олий мувофиқлаштирувчи органидир.

Хўжалик юритишнинг аниқ соҳалари бўйича ўзаро алоқа қилиш ва умумий сиёсатни ишлаб чиқиш масалаларини ҳал этиш учун иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар вазирларининг мунтазам кенгашлари ўтказиб турилади.

46-модда. Давлатлараро иқтисодий комитет иқтисодий ҳамжамиятнинг ижроия органидир. У ўз ваколати доирасида иқтисодий ҳамжамиятнинг ушбу шартномада ва битимларда, шунингдек иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқлари кенгашининг қарорларида белгилаб берилган вазифалар ҳал этилишини таъминлайди.

Давлатлараро иқтисодий комитет ҳар йили иқтисодий маълумотномани матбуотда эълон қилади.

47-модда. Давлатлараро иқтисодий комитетнинг ишига унинг раиси раҳбарлик қилади.

Давлатлараро иқтисодий комитетнинг раиси Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқларининг кенгаши томонидан тавсия этилади ҳамда белгилаб қўйилган кўпчилик овоз билан Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар бошлиқлари кенгаши томонидан шу лавозимга тайинланади ва ундан озод қилинади.

Давлатлараро иқтисодий комитет раиси комитетнинг низоми, тузилиши ва харажатлар сметасини тасдиқлаш учун ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқларининг кенгашига тақдим этади.

48-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг бутун ҳудудида ушбу шартноманинг бир хил тарзда қўлланилишини таъминлаш мақсадида баҳсли масалаларни ҳал этиш ҳамда иқтисодий жазо чораларини қўлланиш учун иқтисодий ҳамжамият ҳакамлиги тузилади.

X. БОБ. БИТИМЛАР

49-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ўртасидаги иқтисодий муносабатларни тартибга солиш ушбу шартнома ва унга доир битимлар асосида амалга оширилади.

50-модда. Ушбу шартнома имзоланган пайтдан бошлаб кўпи билан уч ой мобайнида ушбу шартнома амал қиладиган бутун давр учун қуйидаги масалалар юзасидан битимлар тузилади:

Иқтисодий ҳамжамият муассасаларининг мақоми ва ваколатлари тўғрисида;

Банк иттифоқини тузиш, шу жумладан унинг низоми тўғрисида;

иқтисодий ҳамжамиятнинг Ташқи иқтисодий банки ҳақида;

иқтисодий ҳамжамиятда мулкчилик ҳуқуқларини тартибга солиш тўғрисида;

иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг хўжалик фаолиятини тартибга солувчи қонунларини ўзаро яқинлаштириш ҳақида;

аҳолининг кўчиб юриш жараёнларини тартибга солиш тўғрисида;

минтақаларни ривожлантириш ва аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамғармасини вужудга келтириш, шу жумладан унинг низоми ҳақида;

иқтисодий ҳамжамиятнинг тармоқ дастурларини пул билан таъминлаш учун бюджетдан ташқари жамғармаларни тузиш ҳамда шу жамғармалар низомлари тўғрисида;

иқтисодий ҳамжамиятдан чиқиш пайтида давлатларнинг ўзаро мажбуриятларини бартараф этиш ҳақида;

сармояларнинг ва қимматли қоғозларнинг силжиши тўғрисида;

иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар бирлашган бозори доирасида монополияга қарши сиёсат ҳақида;

пенсия таъминоти ва ижтимоий суғурта соҳасидаги ўзаро мажбуриятлар тўғрисида;

фан-техника ҳамкорлиги ҳақида;

патент хизмати тўғрисида;

иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг миллий валюталарини жорий этиш тартиби ва шартлари ҳақида;

ССР Иттифоқи таркибига кирган ва иқтисодий ҳамжамиятга кирмаган давлатлар билан халқаро иқтисодий муносабатларнинг умумий қоидаларига ўтиш тартиби тўғрисида;

ССР Иттифоқининг давлат ички қарзини тақсимлаш ва ҳуқуқий жиҳатдан қайта расмийлаштириш ҳамда келгусида унга доир мажбуриятларни бажариш тартиби ҳақида;

Иқтисодий ҳамжамиятнинг ташқи қарзига доир мажбуриятларни бажариш қоидалари ва воситаси ҳақида;

мулкий ва бошқа низоларни ҳал этиш тартиби тўғрисида.

51-модда. Қуйидаги масалалар юзасидан бир йил муддатга ёки келишиб олинган бошқа муддатга битимлар тузилади:

Иқтисодий ҳамжамиятнинг бюджети ҳақида;

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг манфаатларига даҳлдор бўлган солиқлар соҳасида келишиб олинган сиёсат тўғрисида;

бож сиёсати ва бож тарифи ҳақида;

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг келишилган бюджетлари камомадларининг энг юқори миқдори тўғрисида;

ўзаро (давлатлараро) шартномалар юзасидан ва умумий эҳтиёжлар учун етказиб бериладиган молларнинг нархлари ва ҳажмлари ҳақида;

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатларнинг ички қарзи кўпайиши чегарасини белгилаб қўйиш ҳамда қарз мажбуриятларини бартараф этиш тартиби тўғрисида;

фавқулодда вазиятлар шароитида биргаликда ҳаракат қилиш ҳақида;

XI. БОБ. ИҚТИСОДИЙ ҲАМЖАМИЯТГА ҚЎШИБ ОЛИНГАН АЪЗОЛИК

52-модда. Ушбу шартномада белгиланган мажбуриятларнинг фақат бир қисмини ўз зиммасига оладиган давлатга, иқтисодий ҳамжамият аъзоларининг розилиги билан, иқтисодий ҳамжамиятнинг қўшиб олинган аъзоси мақоми берилиши мумкин.

53-модда. Давлатларнинг қўшиб олинган аъзо ҳуқуқлари билан Иқтисодий ҳамжамиятга қўшилиш шартларини иқтисодий ҳамжамият аъзолари белгилайдилар.

54-модда. Иқтисодий ҳамжамият билан қўшиб олинган аъзо ўртасидаги ўзаро муносабатлар ҳар бир ҳолатда алоҳида махсус битим билан тартибга солинади, унда, жумладан, бож тартиби, давлатлараро мол етказиб бериш ва нархлар ҳақидаги, Иқтисодий ҳамжамиятнинг бюджетини ва бюджетдан ташқари жамғармаларини шакллантиришдаги иштироки тўғрисидаги масалаларни ҳал этиш кўзда тутилади.

XII. БОБ. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

55-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ушбу шартномани бузиш билан боғлиқ бўлган масалаларни иқтисодий ҳамжамиятнинг ҳакамлигида унга берилган ваколатларга мувофиқ, шунингдек музокаралар йўли билан ҳал этиш мажбуриятини оладилар.

Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган ва шартномадан ёки аниқ соҳалар бўйича уни тўлдирувчи битимлардан келиб чиқадиган ўз мажбуриятларини қўпол тарзда бузган давлатларга нисбатан битимларда кўзда тутилган, ҳатто иқтисодий ҳамжамиятдан чиқариб юборишгача бўлган таъсир чоралари кўрилади.

56-модда. Иқтисодий ҳамжамият ушбу шартномани тан олувчи давлатларнинг кириши учун очиқдир. Иқтисодий ҳамжамиятнинг янги аъзолари унинг барча аъзолари розилиги билан қабул қилинади.

57-модда. Иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар ҳукуматлари бошлиқлари кенгашининг қарорига биноан айрим давлатларга кузатувчилар мақоми берилиши мумкин.

58-модда. Шартнома ва махсус битимлар иқтисодий ҳамжамиятга аъзо бўлган давлатлар томонидан уларнинг конституцияларига мувофиқ тасдиқланиши лозим ва тасдиқлаш ёрлиқлари — депозитарий давлатга топширилган кундан кейин бир ойдан сўнг кучга киради. Қўшимча битимлар тасдиқланиши лозим эмас ва улар имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

59-модда. Шартнома Иқтисодий ҳамжамиятга киришни хоҳлаган камида уч давлат имзолаганидан ва тасдиқлаганидан кейин кучга киради.

Москва шаҳрида 1991 йил 18 октябрь куни бир нусҳада рус тилида тузилди. Бунинг тасдиғи учун шунга вакил қилинган кишилар ушбу шартномани имзоладилар:

Арманистон Республикаси номидан
Л. ТЕР-ПЕТРОСЯН,

Беларусь Республикаси номидан
С. ШУШКЕВИЧ,

Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси номидан
Н. НАЗАРБОЕВ,

Қирғизистон Республикаси номидан
А. АКАЕВ,

Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси номидан
Б. ЕЛЬЦИН,

Тожикистон Республикаси номидан
А. ИСКАНДАРОВ,

Туркманистон Совет Социалистик Республикаси номидан
С. НИЕЗОВ,

Ўзбекистон Республикаси номидан
И. КАРИМОВ,

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.

МУСТАҚИЛ РЕСПУБЛИКА ХАЗИНАСИНИ ТЎЛДИРАЁТГАНЛАР

ОСМОНЎПАР ОҚ ТОҒЛАР

Пискентдаги пахтани қабул қилиш ва уни қайта ишлаш заводининг ишчи-хизматчилари 1990 йилда эришган ютуқлари учун йирик совринга сазовор бўлганди. Улар бу йилги пахта мавсумини ҳам яхши натижалар билан якунлашга қатъий аҳд қилишган. Маълумки, ўтган мавсумда район меҳнаткашларидан пахта заводи 36.900 ўрнига 38,5 минг тонна хом ашё қабул қилиб олганди. Бу хом ашёни авайлаб, бир мисқолини ҳам исрофга чиқармай қайта ишлаб 12.500 тоннадан зиёд юқори сифатли тола ажратиб олинди. Бу режада белгиланганидан 847 тонна ортиқдир. Тола ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш, толанинг чиқитга чиқишини кескин камайтиришда тадбиркорлик кўрсатиш туфайли самарадорликни кескин оширишга муваффақ бўлинди. «Узхлопкопром» бирлашмаси илғор жамоанинг муваффақиятларини диплом ва ўн минг сўм пул билан муносиб тақдирлаганди. Бу обрў ва шуҳратни сақлаб қолиш учун 1991 йилда ҳам улар алоҳида ғайрат-шижоат кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Корхона ҳудудида қад ростлаган ва ҳар бирига булутлар тўш урган олтин чўққилари фикримизнинг далилидир.

Пахтани ғарамлайдиган майдонлардаги терга ботган ишчилар кўринишидан ғайрат ёғилиб турибди. Дур топшириш-қабул қилиб олиш майдонларида қизғин меҳнат дамлари авжига чиққан. Ланг очилган дарвозалардан пахта ортилган карвони тинмай келиб турибди. Аммо улар бир дақиқа ҳам маҳтал бўлиб қолмайди. Бундаги тиғиз иш куни туну кун бир маромда давом этмоқда. Бу йил заводнинг меҳнат жамоаси районнинг 12.395 гектар пахта майдонида етиштирилган 35 минг тоннадан ортиқ пахтани қабул қилиб олиб, қайта ишлайди. Шу кунгача режада кўзда тутилган пахта хом ашёсининг 80 фоиздан зиёдроғи даладан корхонага, бу ердаги меҳнат жамоаси ихтиёрига келтириб топширилди. Бу ҳажм миқдоридаги пахтанинг ҳаммаси биринчи навларга қабул қилиб олингани хўжаликлар аҳлининг ҳалол меҳнатидан далолат беради. Корхона майдонларини айланиб, раҳбариятта учрадик. Завод директори Мухторжон Акбаров ўз хонасида чуқур ўйга толган ҳолда ўтирар, чеҳрасида қониқиш-мамнунлик аломатлари сезилмасди.

— Бозор иқтисодиёти муттасил изланишларга ундайди, — деди у биз билан суҳбатга киришар экан. — Тўғри, ишларимиз ҳам, даромад салмоғи ҳам чакки эмас. Лекин қаттиқ меҳнат эвазига қўлга киритаётган даромадимиз ишчиларимизга татимаяпти. Асосий пулларимизни ускуналарни харид қилишдан орттиролмаяпмиз. Корхонани қайта таъмирлашни бошлаб юборган эдик.

Мухторжон ўзи эгаллаб турган лавозимнинг етук ва муносиб мутахассиси. Ишлаб чиқаришни янгилаш, унуми кам, эскирган асбоб-ускуналарни замонавийлари билан алмаштириш давр талаби эканини у яхши тушунади. Лекин уларнинг нархи осмонда, 3—4 баробар ошган, 4—5 минг сўмлик оддий дастгоҳлар бугун 20 минг сўм атрофида. Шунга қарамай директор бошлаб юборилган таъмирлаш ишларини ниҳоясига етказишга қатъий аҳд қилган. Қирчанғи от кўпкарига, эскирган дастгоҳ ва ускуналар билан жиҳозланган корхона бугуннинг рақобатли меҳнат майдонига ярамайди.

Корхона босқичма-босқич янги дастгоҳ ва ускуналар билан жиҳозлаб борилаяпти. Ўтган йили ВЗП-800, ВЗП-1200, ЧХ-5, Ц-3 каби ўндан ортиқ асбоб-ускуналар сотиб олинди ва цехларга ўрнатиб чиқилди. Жами 160 минг сўм атрофида жиҳозлаш-янгилаш ишлари амалга оширилди. Бу йил шу мақсадларга 200 минг сўмдан зиёд маблағ ажратилган.

— Янги техника ва ускуналар самарадорликни оширади, — деб суҳбатимизга аралашди бош муҳандис Ботирали Қосимов. — Мослама — дастгоҳда ўрнатиб чиқилган цехларда иш унумдорлиги сезиларли ўсгани кўзга ташланди. Аниқроғи бир йилда ҳар бир цехда 1000—1500 сўмлик иқтисодий самара қайд қилинди. Шунинг учун ҳам биз ижтимоий-иқтисодий эҳтиёжларимиз учун ажратиладиган ҳаражатларни вақтинча чеклаб бўлса ҳам корхонани қайта жиҳозлашга маблағ ажратдик.

Бош муҳандиснинг айтганича бор. Пахтани қайта ишлаб тола ажратиш цехи энг оғир иш участкаларидан бири эди. Бино ичкариси серчовқин, серғубор, бурунбоғсиз бу ерга кириб ишлаш мумкин эмасди. Меҳнат унумдорлиги бажарилмай келинарди. Чанг-ғуборлардан ҳавони тозалаб мўътадиллаштирадиган ускуналар ўрнатилгач, бу цехларда меҳнат унумдорлиги ошди. Айни чоғда ишчиларга ғамхўрлик қарор топди. Уларнинг қулай ва унумли меҳнат қилиши учун шарт-шароитлар яратилди. Олинаётган толанинг сифати яхшиланиб, унинг ҳажми кўпайдики, буни маъмурият тортган барча азиятлар учун муносиб мукофот деб билса бўлади. Лекин барибир кўнгилни ранжитадиган ҳоллар учраб турибди. Корхона қиммат бўлса ҳам зарур асбоб-ускуналарни сотиб олишга рози. Лекин уларни топиш мушкул. Масалан, пахта ғарами устига ёпиладиган брезентларнинг баъзилари илма-тешик бўлиб кетган. Қабул қилиб олинган пахтани ғарам тепасига ёки бир жойдан иккинчи майдончага узатиб берадиган транспортёр ленталари ҳам яроқсиз. Янгисини сотиб олишга пул бору буюм йўқ.

Бойлигимиз — пахтани асраб-авайлашни корхона ишчилари ҳамиша қойилмақом қилиб бажариб келганлар. Бу йилдан эътиборан ҳушёрликни 2—3 ҳисса оширдилар. Сабаби, Ўзбекистон мустақиллиги эълон қилингани. Пахта республикамизнинг бойлиги. Уни асрашда бу йил масъулият 2—3 ҳисса оширилган.

Корхона маъмурияти ёнғинга қарши ишлатиладиган яна битта қўчма ўт ўчириш машинаси сотиб олмоқчи эди. Лекин у ҳам топилмай турибди. Ҳа, бозор иқтисодиёти қийинчиликлар келтириб чиқараяпти. Ускуналар қиммат бўлганига қарамай анқонинг уруғи. Бозор иқтисодиёти туғдирган янгича шароитнинг илғор қирралари ҳам нақд. У коллективларда меҳнатга янгича муносабатларни, ижодий ёндашишни шакллантирмоқда. Кишиларда тадбиркорлик, ижодкорлик фазилатларини қарор топтирмоқда. Ҳамма бир ёқадан бош чиқариб, аҳил меҳнат қилишга одатланаяпти. Бугун корхонанинг келажаги учун нафақат маъмурият балки ҳамма ишчи-хизматчилар қайғуради, жон куйдиради. Илгари бу бебаҳо хислат кўпчиликда етишмасди. Бошлиқ ускуналаш-янгилаш учун давлатдан маблағ ундириш пайида бўларди. Агар буни уддаласа, қайта жиҳозлашга қўл урар, акс ҳолда менга нима қабилида парвойи палак эди. Режа — топшириқ бажарилмаса баҳона тайёр: дастгоҳ-ускуналар эскирган, янгилаш учун маблағ ажратилмаяпти. Бугун эса бошлиқдан тортиб, ишчигача корхонанинг келажагини ўйлайди, уни мустаҳкамлашда кучини ҳам, пулини ҳам аямайди.

— Қарз узилиб кетади. Қийналиб бўлса ҳам асбоб-ускуналарни янгилаб олсак, икки-уч йил ичида улар ўзини оқлайди. Сўнг фойда келтира бошлайди, — дейди анчадан бери суҳбатга жимгина қулоқ солиб туган бош механик Раҳматилла Холматов. — Ҳозир олиб турган маошимиз кам эмас. Агар корхона жиҳозларини янгиласак 2—3 йилдан сўнг 700—800 сўмдан маош оладиган кунларга етсак ажаб эмас.

Раҳматилла ака Холматов корхонада 18 йилдан бери ҳалол, фидокорона меҳнат қилиб келмоқда. Қайта жиҳозлашдек оғир ва мураккаб вазифа унинг раҳбарлигида амалга оширилмоқда. Корхона бу куюнчак ходимининг фазилатлари ҳақида узоқ гапириш мумкин. Мана, унинг ибратли ташаббусларидан биттаси. Корхонани қайта таъмирлаш учун маъмурият маблағ топишда қийналиб қолганда Раҳматилла ака тадбиркорлиги билан кўмакка келди. У ўз ҳисобидан ғишт тайёрлайдиган кичик корхона ташкил этди. Ҳозир бу корхона ойига 150 минг дона ғишт тайёрлаб чиқараяпти. Ғишт сотишдан тушиб турган даромад пахта заводини қайта жиҳозлашда, янги ускуналар сотиб олишда асқотаяпти.

Нафақат ишлаб чиқариш сарварлари, балки оддий ишчи-хизматчилар ҳам бугун корхона келажагига ўзларини тақдирдош деб билмоқдалар, унинг манфаати йўлида фидойи меҳнатлари билан ҳисса қўшишмоқда. 600 нафардан ортиқ ишчи-хизматчи ана шу мақсад йўлида бир жону бир тан. Усмонқул Тошматов, Икром Насриддинов, Муҳиддин Ҳайдаров сингари биз ҳамсуҳбат бўлган илғор ишчиларнинг фикри, ўйи ана шундай.

Пискент пахта тозалаш заводида атиги бир кун бўлиб, ажойиб кишилар билан учрашдик, янги таассуротларга ошно бўлдик. Жумҳуриятимизнинг мустақилликка эришгани улар кўнглини тоғдек ўстирган. Турналар тўш урса арзигулик юксак пахта ғарамлари эса улар қалбининг рамзи, меҳнатининг самараси бўлиб, қадди бастини кўз-кўз қилиб турибди.

Б. ҚАҲҲОРОВ,
У. МУҲАМЕДОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбирлари.

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги деҳқонлари жорий йилда 1800 гектар ерда пахта ҳосили етиштирдилар. Айни кунларда пахтакорлар ҳар гектар ердан 30 центнердан хом ашё олишни кўзлаб меҳнат қилишаяпти.

СУРАТДА: бригада бошлиғи Турғун Эгамбердиев (чапда) ва механик ҳайдовчи Мўйдин Парпиевлар.

А. МАЛЬЦЕВ олган сурат.

* * *

Бувайда районидаги Ленинобод жамоа хўжалиги деҳқонлари бу йил 851 гектар майдонда пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар. Хўжалик пахтакорлари режадаги 32 ўрнига 35 центнердан ҳосил йиғиб-териб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Хўжаликнинг Очилбой Бўтаев бошчилигидаги бригадаси аъзолари ўтган йили 56 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 42 центнердан ҳосил йиғиб-териб олган эдилар. Уларнинг бу йилги мақсадлари эса 45 центнердир.

СУРАТДА: мазкур бригаданинг кўпмингкилограммчи теримчиси Муяссархон Суюнова.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

АВТОМОБИЛЧИЛАРНИНГ ҚУВОНЧ ВА ТАШВИШЛАРИ

Ўзбекистон автомобилчилари байрам қилишмоқда, уларнинг муҳим тармоғи ташкил топганига 70 йил тўляпти. Шуни ҳам айтиш керакки, Туркистонда мунтазам автобус қатнови Санкт-Петербург ва Москвадагидан анча олдин — 1910 йилдаёқ пайдо бўлган эди. Тарихчиларнинг далолат беришларича, Наманган кўчаларида биринчи автомобиль 1902 йилда пайдо бўлган. Бироқ айни 1921 йил тармоқ ташкил топган расмий сана ҳисобланади. Ўша йили Туркистон АССР Халқ хўжалиги марказий кенгашида автомобиль транспортига раҳбарлик қиладиган марказий автосекция ташкил этилиб, унинг ихтиёрига 40 та енгил машина, 15 юк автомашинаси, Тошкентдаги ремонт устахоналари берилган эди.

Тармоқда иш ана шундай бошланган эди. Ҳозир эса халқ хўжалигини йўловчилар ва юкни ташишнинг ушбу энг тез ва чаққон воситаларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ҳозирги вақтда тармоқнинг ҳолати қандайлиги, иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилаётган мураккаб даврда унинг тақдири, тармоқни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида ЎзТАГ мухбири В. Пругер Ўзбекистон Республикаси автомобиль транспорти вазири, иқтисод фанлари доктори Л. А. Аҳметов билан суҳбатлашди.

— Лерик Ахметович, ҳозирги вақтда маҳкамалар юбилейини ўтказиш одат эмас. Бироқ сизнинг тантаналарни ўтказиш тўғрисидаги таклифингиз ҳукумат даражасида қабул қилинди. Менимча, бу адолатлидир?

— Албатта, чунки бу қандайдир бир идоранинг ва амалдорнинг эмас, балки минглаб ҳалол меҳнатчиларнинг байрамидир. Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, вазирликни эмас, балки автомобилчиларнинг, ғоят мураккаб иқтисодий комплекснинг ишини таъминлаш билан боғлиқ кишиларнинг байрамидир. Ҳозирги пайтда саноат ҳам, қишлоқ хўжалиги ҳам, илм-фан ҳам, ҳатто маданият ҳам автомобиль транспортисиз меъёрий ишлай олмайди.

Автомобилларнинг, ремонт устахоналарининг атиги бир қисми вазирлигимизга бўйсунади. Автотранспортнинг, аввало юк автотранспортининг катта қисмини халқ хўжалиги бошқа тармоқларидаги машиналар ташкил этади. У ерда ишлаётган ҳамкасбларимиз ҳам юбилейда тенг ҳуқуқ билан иштирок этадилар. Аслини олганда, режалаштирилган тантаналар автомобиллар рулини бошқараётган, ремонт заводларида, диспетчерлик пунктларида, тармоқнинг илмий-тадқиқот ташкилотларида ишлаётган барча кишиларга ҳурмат бажо келтириш сифатида ўтказиш кўзда тутилган...

— Биз ҳаммамиз, қандай иш билан машғуллигимиздан қатъи назар, болалигимиздан то умримизнинг охиригача автотранспорт хизматидан фойдаланамиз. Шу сабабли автомобилнинг аҳамиятини исботлашга ҳожат йўқ. Шундай бўлса ҳам республикамизда автотранспортнинг ҳолати ҳақида маълумот учун сўзлаб берсангиз.

— Бехабар кишиларга рақамлар кўп нарсани маълум қила олмаслиги мумкин. Лекин транспортнинг ҳозирги ҳолатини тавсифлаш учун рақамларни келтирмай иложимиз йўқ. Ҳозир умумий фойдаланишдаги автотранспортда ўн минглаб, юк машинаси, автобуслар, 9,5 минг енгил такси бор. Йўловчилар уч мингдан ортиқ маршрут бўйича ташилмоқда, уларнинг узунлиги қарийб 142 минг километрни ташкил этади. Халқ хўжалиги юкларидан эса ўтган йилнинг ўзида 283 миллион тонна ташилди. Қиёслаш учун келтириб ўтамиз: 1924 йилда автомобиллар билан ҳаммаси бўлиб 145 минг тонна юк ташилган эди.

Қудратли ремонт базаси барпо этилган, тармоқ корхоналари 29 турдаги хилма-хил машина-ускуналарни тайёрлаб бермоқда, аҳолига 70 хилдан ортиқ турли транспорт-экспедиция хизмати кўрсатилмоқда.

Ҳозир автомобилларимиз Европа, Осиёдаги кўп мамлакатларга юк элтиб беряпти. Ўзбекистон мустақил деб эълон қилинганлиги, республиканинг иқтисодий истиқболи халқаро ҳамкорлик соҳасида янги имкониятлар очади. Ёзда Тошкентда бўлиб ўтган ишбилармонларнинг амалий учрашувида ўзаро манфаатли муҳим битимлар тузилди.

Бизда муаммолар ҳам борми? Бор, албатта, уларни юбилей кунларида ҳам унутиб бўлмайди. Йўловчилар айрим маршрутларда автотранспортнинг бир маромда қатнамаётганидан, юкларни етказиб беришни кечиктирилаётганидан шикоят қилишмоқда. Тармоқнинг бозор муносабатларига ўтиши, уни бошқаришни мутлақо қайта ташкил этиш кўпгина муаммоларни ҳал қилишга имкон беради.

— Ҳозир бу бутун халқ хўжалигимиздаги энг асосий муаммодир. Шу иш ҳақида батафсилроқ сўзлаб беринг.

— Сўнгги вақтда тўла мустақиллик шароитида ишлаётган концернлар тузилди. Бу пешлавҳаларни ўзгартириш эмас, балки бошқарувнинг маъмурий усулларидан иқтисодий усулларга ўтишдир. Бу концернлар ишининг дастлабки якунлари танланган йўлнинг тўғрилигини кўрсатди. Бундан ташқари бозор шароитида ғоят зарур бўлган янги тузилмалар барпо этилди. Ўзбекистон автомобиль йўл тижорат банкини, «Мадина» реклама-ахборот ва тижорат хизмати фирмасини, «Ташқи савдо транспорти» ва «Баракат» фирмаларини, Тошкентдаги автотранспорт биржасини, «Ўзбекистон хорижий транспорт» деб аталган халқаро юкларни ташиш автокорхонасини айтиб ўтиш кифоя. Бозор иқтисодиётига уч босқичда тўла ўтиш режалаштириляпти. Биринчи босқичда — 1991—1992 йилларда бозорга тадбиқан бошқарувнинг янги тузилмаларини шакллантириш, тармоқнинг молиявий аҳволини соғломлаштириш режалаштирилмоқда. Иккинчи босқичда — 1993 — 1995 йилларда бозор иқтисодиётининг асосий жиҳатларига ўтиш кўзда тутилмоқда. Бу босқичда бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотлар мулкчилик шаклларининг хилма-хиллиги асосида ишлайдилар. Ниҳоят, учинчи босқичда (1996—2000 йиллар) бозор воситалари тўла барпо этилади ва барқарорлаштириш даври тугалланади. Шу йилларда корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш ишларини фаоллаштириш режалаштирилган.

— Яқин келажакда автомобиль транспортини ривожлантириш истиқболлари ҳақида қисқача гапириб берсангиз.

— Яқин йилларда 1137 та янги автобус маршрути очилиши керак, яқин ўн йил ичида 33 та автовокзал, ўнлаб автостанциялар қуриш режалаштирилмоқда. XXI асрнинг бошланишигача тармоқни компьютерлашни тугаллаш кўзда тутиляпти — 168 та алоҳида ҳисоблаш тизими ишга туширилади. Бу эса бутун тармоқ ЭҲМ ёрдамида бошқарилади деган гапдир.

— Юбилей тантаналари қандай ўтади?

— Республика автомобиль транспорти музейи очилди, «Ўзбекистон автотранспорти 70 йил ичида» деган катта китоб нашр этилди. Алишер Навоий номли Ўзбекистон опера ва балет Катта театрида тантанали йиғилиш бўлади, унда тармоқнинг илғор меҳнатчиларини шарафлаймиз. Республика Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида турли даврлардаги автомобиль техникаси намойиш қилинади, халқ сайли бўлади. Мамлакатнинг ҳамма томонидан меҳмонлар келишини кутяпмиз.

Қутлов

Ўзбекистон спорт лотереялари жумҳурият бошқармаси ташкил этилганига 20 йил тўлди. Нисбатан қисқа муддат ичида бу идора ходимлари ва уларнинг жамоатчилари спорт лотереяларини оммалаштириш борасида катта ишларни амалга оширишди. Ҳам ақл-заковат, ҳам омадга боғлиқ бу ўйин ўзбек диёрида яшайдиган минглаб кишиларни ўзига ром қилиб қўйди, десак асло муболаға эмас. Зотан, бунга ишонч ҳосил қилиш учун ҳар якшанба ўтказиладиган «Спортлото «45 дан 6» ва «36 дан 5» лотереяларида қатнашувчилар сонига кўз ташлаш кифоядир.

Дарвоқе, муштарийларимиз истакларини ҳисоб олиб рўзномамиз яқиндан бошлаб спорт лотереялари жумҳурият бошқармаси билан ўзаро ҳамкорликни йўлга қўйди ва бу ўйин мухлислари учун зарур маълумотларни бериб бормоқда. 1992 йилда ҳам биз ҳамкорликни янада давом эттириш ниятидамиз.

Шу боис Ўзбекистон спорт лотереялари жумҳурият бошқармаси барча ходимларини ва уларга кўмакчи бўлаётган кўп сонли жамоатчи тарқатувчиларни, шунингдек спорт лотереялари мухлисларининг ҳаммасини ушбу сана билан қизғин табриклаймиз.

Барчангизга омад ёр бўлсин, деймиз. Зеро, сабр-қаноат билан спорт лотереяларида иштирок этганлар эртами-кеч муддаога эришишларига шубҳа йўқ. Ўзбекистон спорт лотереялари жумҳурият бошқармасининг билетларни сотиш бўлими бошлиғи Олег Иванович ЖИГУНОВнинг аниқ далилларга асосланган ҳикояси шундан далолат бериб турибди.

СИЗНИ ОМАД КУТМОҚДА

Ўзбекистон — спорт лотереялари тобора оммалашиб бораётган жумҳуриятлардан биридир. Фақат кейинги 10 йил ичида идорамиз 230 миллион сўмга яқин «Спортлото», «Спортпрогноз» ва «Спринт» лотереялари билетларини сотди. Катта ҳажмли бу ишни амалга оширишда идорамизнинг 638 ходими баҳоли қудрат фаолият кўрсатмоқда. Шундан 469 нафари билетларни сотувчилардир.

Ҳозир Ўзбекистонда бир ва ўн сўмлик «Спортлото «45 дан 6» ва «Спортлото «36 дан 5», бир сўм 50 тийинлик ва уч сўмлик «Спортпрогноз», бир ва уч сўмлик «Спринт» билетлари сотилмоқда. 1991 йилнинг IV кварталидан бошлаб 10 сўмлик «Суперспринт» билетлари сотувга чиқарилди. Бу пул-буюм лотереясининг ўзига хослиги шундаки, унда ютуқсиз билетлар бўлмайди.

Дарвоқе, ютуқлар ҳақида. Бу тўғрида кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Лекин бу кўп вақтни олади. Шу сабаб умумий рақамлардан бирини эслатиб ўтаман: 1983 йилдан буён ўтган даврда Ўзбекистон аҳолисига тўланган ютуқлар миқдори 60 миллион сўмдан ошиб кетди. Энг кўп ютуққа эришганлар ҳақида гапирадиган бўлсак, улар сафида 49 минг, 110 минг сўм ютган кишилар бор. 15—20 минг сўм ютганлар ҳақида гапирмасак ҳам бўлади. Чунки бундай ютуққа эришганлар деярли ҳар бир тиражда топилиб туради.

Спорт лотереяларининг қулай томони шундаки, 20 минг сўмдан ортиқ ютуққа эришганларга навбатсиз «Жигули» сотиб олиш ҳуқуқи берилади. Чунончи 1987 йилдан буёғига ана шу тариқа 26 киши «Волга», 264 киши «Жигули» автомашинасига эга бўлди. Булар «Спортлото «45 дан 6» ва «Спортлото "36дан 5» лотереяларида омад кулиб боққанлар жумласидандир.

Ваҳоланки, улардан ташқари «Спринт» пул-буюм лотереяси мавжуд бўлиб, 1980 йилдан кейинги даврда шу лотерея билетларига 2000 га яқин киши «Волга», «Жигули», «Запорожец» автомашиналарини ютиб олди. Бундан ташқари шу лотерея билетларида омади келганларга 50 миллион сўмдан кўпроқ пул тўланди.

Хулоса шуки, сиз ҳам омадингиздан юз ўгирманг. Зеро, ким билади, навбатдаги тиражда айнан сизни омад кутаётгандир. Беш-ўн сўмни деб катта ютуқдан ёки нақд автомашинадан қуруқ қолманг. Бизнинг асосий ниятимиз ҳам бу борада сизга кўпроқ имкон яратишдир.

Шу мақсадда кейинги йилларда спорт лотереяларини сотиш тармоқларини янада кенгайтиришга уринаяпмиз. Ҳозир жумҳуриятимизда билетларни сотиш бўйича 15 ҳудудий бўлим, 136 ихтисослашган «Спортлото» дўкончалари ишлаб турибди. Бундан ташқари «Союзпечать»нинг 139 дўкончасида, шунингдек жамғарма банклари, спорт иншоотлари ичидаги махсус жойларда билетлар сотиш йўлга қўйилган.

Ниятимиз — спорт лотереяларини янада оммалаштиришдир. Чунки бу ўйин қатнашчилари сони қанчалик кўпайса, ютуқлар миқдори шунча ортади. Бундан ташқари жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга маблағ ҳам ошади. Чунки спорт лотереяларидан тушган пулларнинг 34 фоизи шу мақсадлар учун ажратилади.

Масалан, Тошкентдаги «Пахтакор» ўйингоҳи, Самарқанддаги қайиқ ҳайдаш канали, Термиздаги камондан отиш манзилгоҳи ва сув ҳавзаси ҳамда бошқа бир қатор спорт-соғломлаштириш иншоотлари спорт лотереяларидан тушган маблағлар ҳисобига қурилди ёки таъмирланди.

Хуллас, спорт лотереялари ҳар жиҳатдан фойдали иш бўлиб, унда иштирок этиш билан сиз ҳам ютуққа эришишингиз, ҳам хайрли тадбирга бош қўшишингиз мумкин.

О. ЖИГУНОВ,
Ўзбекистон спорт лотереялари жумҳурият бошқармаси билетларни сотиш бўлими бошлиғи.

ҚЎШ ХАБАР

Ғалаба ноҳиясидаги Волков номли давлат хўжалигидаги 60 ўринли ички касалликлар шифохонасининг фаолият кўрсата бошлаганига бир йилдан ошди. Яқинда физиотерапия бўлими замонавий асбоб-ускуналар билан қайта жиҳозланди. Лабораторияга ҳам кенг тармоқли текширув аппаратлари сотиб олинди.

Даволовчи шифокор Жамила Раҳимбекова ҳамшира Люба Мирзахўжаевалар хизматидан бу ерда даволанувчилар хурсанд бўлишмоқда. Бу ерда икки нафар врач ва ўн нафар ҳамшира касалларнинг тезроқ соғайиб чиқишлари учун ҳаракат қилишмоқда.

Э. ПАРДАЕВ.

Кегейли ноҳияси, Метеге Жуманазаров номли давлат хўжалигининг 2-бўлимидаги Амет Шомуродов номли 10-ўрта мактаб учун 420 ўринли янги бино фойдаланишга топширилди. Қурилишни Омонжўл Муродов бошлиқ 314-қурилиш ташкилоти амалга оширди.

— Эндиликда ўқувчиларимиз бир сменада ўқиш имкониятига эга бўлишди, — дейди мактаб директори Жамол Тўрахонов. — Яқинда кабинетлар 30 минг сўмлик кўргазмали қуроллар билан таъминланди. Қорақалпоқ тилини чуқур ўргатувчи гуруҳ иш бошлади.

П. ЭРГАШЕВ.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

БАЙРУТ. Ливанда фаолият кўрсатаётган «Фаластинни озод қилиш ислом жиҳоди» Ислом фундаменталистлари гуруҳи бугун эрталаб гаровга олинган Америкаликни 24 соат ичида озод этишини эълон қилди. Ташкилотнинг Ливанда чиқадиган «АН наҳор» рўзномасига ва халқаро агентликларнинг бўлимларига гаровга олинган америкалик Жесси Тэрнер сурати билан биргаликда юборилган баёнотида бу тадбир БМТ Араб маҳсулотларининг навбатдаги туркуми Исроил қамоқхоналаридан қўйиб юборилиши ҳақида битимга эришгандан сўнг амалга оширилаётганлиги айтилади. Америкаликни озод қилиш «барча маҳбуслар ва барча гаровга олинганларни озод қилиш мақсадида кенг қамровли битимни бажаришни давом эттиришга тайёрликнинг ифодаси» эканлиги таъкидланади.

●

АНҚАРА. Дастлабки маълумотларга қараганда ҳукмрон ватан партияси Туркияда муддатидан илгари бўлиб ўтган парламент сайловида мағлубиятга учрамоқда. Олдинда озгина устунлик билан таниқли сиёсат арбоби Сулаймон Демирел бошчилик қилаётган етакчи мухолиф партиялардан бири — ишончли йўл партияси бормоқда. Анатолий агентлигининг хабар қилишича, ишончли йўл партияси учун сайловчиларнинг 27,1 фоизи овоз берган, айни вақтда Туркиянинг ҳозирги Президенти Тургут Озал асос солган ватан партияси учун 24,1 фоиз сайловчи овоз берган. Социал-демократик халқ партияси Туркия мажлиси (парламенти)да 450 ўринда 90 дан ортиқроғини ўзида сақлаб қолишни мўлжалламоқда, лекин бу ҳолда у республикадаги учинчи сиёсий куч бўлиб қолади.

●

ДЕҲЛИ. Хусусий банклар Ҳиндистон банк тизимида соғлом рақобатни ривожлантиришнинг қудратли омили бўлиб қолиши мумкин. Юни ахборот агентлигининг хабар қилишича, республика савдо-саноат палатасининг Президенти Р. Сингхания шу ҳақда хабар берган.

Эълон қилинган матбуот хабарида Ҳиндистон савдо-саноат палатасининг яқинда сайланган янги раҳбари хусусий банк тармоғини ривожлантириш ва миллий банкларга кўпроқ мустақиллик бериш зарурлигини таъкидлаган. У давлат молия муассасаларини Ҳиндистон молия ва банк тизими устидан кўп йиллардан бери давом этиб келаётган тоталитар назорат қилишдан воз кечишга чақирди. (ТАСС).

АСАР БИРИНЧИ МАРТА ЭЪЛОН ҚИЛИНМОҚДА

ФИТРАТ

ВОСЕЪ ҚЎЗҒОЛОНИ

ТЎРТ ПАРДА

ИККИНЧИ ПАРДА ИШТИРОКЧИЛАРИ:

БЕГЖОН, АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ, ҚУРБОН ЖЕВАЧИ, ШАРИФ ЮЗБОШИ, ОДИНА МИРЗАБОШИ, БОБОРАҲМАТ, ҒАРИБ ХУБОН, ОДИНА МИРЗАБОШИНИНГ ОДАМЛАРИ, БАЛЖУВОН ҲОКИМИ, БАЛЖУВОН ҚОЗИСИ, БИРИНЧИ МАРДИКОР, ИККИНЧИ МАРДИКОР, УЧИНЧИ МАРДИКОР, НУРМУҲАММАД ҚОРОВУЛБЕГИ, ҲОКИМНИНГ МАҲРАМЛАРИ ВА БОШҚАЛАР.

ИККИНЧИ ПАРДА

(Балжувон қўрғонининг ичида ҳоким меҳмонхонасининг олдидаги супурилган, сув сепилган майдонча, икки-уч гужум дарахти соя ташлаб турибди. Гужумлар соясига катта гилам тўшалган, унинг устига ранго-ранг кўрпачалар ва яшил болишлар ташлаб қўйилган. Бегжон, Аҳмад ясовулбоши ва Қурбон жевачи чой ичиб, суҳбат қилиб ўтиришибди. Бегжон ёстиққа суяниб, ёзилиб ўтирибди. Пешонаси қонли латта билан ўралган, синган қўли рўмол билан бўйнига осилган Қурбон жевачи ҳаммадан пастроқда ўтириб, бўлган воқеани ҳикоя қилиб бермоқда).

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Раҳматли Тош тезлик қилди. Мен уларни кузатиб аҳвол ёмонлигини тушундим. Тошнинг қулоғига секин: «Буларнинг авзойи хунук. Ҳаммаси ғазабга тўлган. Ҳушёр бўлиш керак», — дедим. Раҳматли Тош, ажали етган экан: «Ишинг бўлмасин!» деб жавоб берди.

БЕГЖОН — Бадбахтлар, давлатнинг нону тузи жигарларингдан урсин, икки-уч кишини уриб ярадор қилларинг, беш-олти кишининг калласини олиб келларинг десам, бориб калтак еб келишибди-я!

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Ўргилай, Бегжон, кўпчилик ёпишса, икки киши нима ҳам қила оларди. Булар ғофил, гап билан овора бўлиб қолишган. Улар аввалдан маслаҳатни бир жойга қўйиб, бирданига бараварига ёпишишган.

БЕГЖОН — Ғафлатда қолдик дейишмасин. Ўзи айтаяпти-ку, мен биринчи тушундим, деб.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Ўргилай, бунинг иши маъқул эмас. Гаплари ёлғон. Сизга ўзини яхши кўрсатиш учун бу гапларни айтаяпти.

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Ясовулбоши, тепамизда худо бор. Мен бечоранинг бошим ёрилди, қўлим синди, сиз бўлсангиз яна дашном берасиз. Агар ўзингиз ўша ерда бўлганингизда, қочишнинг ҳисобини тополмай, Тошясовулга қўшилиб, жонингиз жаннатга кетарди.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Нафасинг қурсин. **(Бегжонга).** Лекин ўзи қутилиб қолибди-ку, офарин. Агар мен у ерда бўлганимда қутулиб қололмас эдим.

БЕГЖОН — Ҳеч қиси йўқ. Бундай ишлар бўлиб туради. Қиблагоҳ фармон берганлар, бугун сарбозлар боради. Ҳаммасини қўл-оёқларини боғлаб олиб келишади.

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Ўргилай Бегжон, Восеъ билан Нозим деган иккитаси бор, шуларни менга топширсангиз.

БЕГЖОН — **(кулиб)** Нима қиласан?!

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Тириклайин терисини шилиб, сомон тиқаман-у дарахт шохига осиб қўяман. Кўз олдингизда юз қамчи ураман... **(Қилич таққан Шариф юзбоши расмий кийимда тез-тез қадам ташлаб кириб келади).**

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Қани, Бегжон бир фотиҳа беринг.

БЕГЖОН — **(Ёстиқни бир томонга суриб ўтиради)** Нима гап, юзбоши?

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ҳа, тақсиржон. Фотиҳа олишга келдик. Қароқчилар билан жангга кетаяпмиз.

БЕГЖОН — Қиблагоҳни кўрдингизми?

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Ҳа, тақсир, фотиҳа олдим!

БЕГЖОН — **(ўрнидан туради, ҳамма ҳам туради)** Хайр, саломат бориб келинглар. **(Ҳамма хайрлашиб кузатади).** Лекин қўлларини боғлаб, бўйинларига занжир солиб олиб келинг-да.

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Хўп бўлади, тақсир, албатта, шундай қиламиз.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Юзбоши, бир чилим чекиб кетинг. **(Бошқа тарафга)** Ҳой бола, чилим келтир. **(Юзбошига)** Лекин, ҳалиги, чиройли қизлардан ҳам ўн-ўн бешта асира қилиб олиб келиш эсдан чиқмасин!

ШАРИФ ЮЗБОШИ — Албатта, усиз бўлмайди! Бу борада хотирингиз жам бўлсин. Хайр! **(Қўл кўтариб фотиҳа ўқийдилар. Чилим келади. Шариф юзбоши чекиб «хайр» дейди, тез-тез юриб чиқиб кетади. Бошқалар «хайр, хайр» деб ўтиришади).**

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Насиб бўлса, роса яхши қизлардан олиб келади-да!

БЕГЖОН — Бир неча кеча базми жамшид қиламиз.

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Ҳа, тақсир, зўр кайф қиламиз. Ё насиб! Лекин тақсиржон, Восеънинг бир қизи бор. Агар ўшани олиб келишса, тақсиржон, димоғингиз кўп чоғ бўларди-да.

БЕГЖОН — А, чиройлими?

ҚУРБОН — Чиройли ҳам гапми? Жаннатдан чиққан ҳур десам ҳам бўлади.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — **(бир томонга қарайди)** Булар кимлар?! **(Ҳамма ўша тарафга қарайди).**

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Одина мирзабоши икки кишини банди қилиб олиб келаяпти.

БЕГЖОН — Жанг майдонидан олиб келган бўлса, яхши.

ЯСОВУЛБОШИ — Биттаси аёл-ку!

БЕГЖОН — Ҳа, битта аёл ҳам бор, албатта. Восеъ билан қизи бўлса керак. Худо берди!

ҚУРБОН ЖЕВАЧИ — Йўқ, тақсир. Одина у тарафга бормаган эди, булар бошқа жойнинг одамлари **(Одина келиб саломлашади. Бегжон алик олади. Унинг кетидан Одинанинг бир одами оқсоқол Бобораҳмат ва унинг қизини олдига солиб келади. Оқсоқолнинг қўллари орқасига боғланган, оёқ-яланг. Эски жулдир кийимда, қизи бошига бир йиртиқ кўйлакни ташлаб олган).**

БЕГЖОН — Ҳа, мирзабоши, булар кимлар?

ОДИНА МИРЗАБОШИ — **(Бандиларга ерни кўрсатади).** Ўтиринглар! **(Бандилар ўтиришади. Одина мирзабошининг одами уларнинг тепасида тик туради. Одина мирзабоши олдинроқда туриб Бегжонга арз қилади).** Тақсиржон, шу одам солиқ учун дағал матони бермаётир.

БЕГЖОН — **(бандилардан сўрайди)** Қаердансизлар?!

БОБОРАҲМАТ — Тақсир, бизлар Дектур қишлоғиданмиз.

БЕГЖОН — Сен нима иш қиласан?

БОБОРАҲМАТ — Тақсир, мардикорлик қиламан.

БЕГЖОН — **(қизини кўрсатиб)** Бу ким?

ОДИНА МИРЗАБОШИ — **(чаққонлик қилиб)** Тақсир, шунинг қизи! **(Бобораҳматни кўрсатади).**

БЕГЖОН — Нега чакана закот солиғини бермадинг?!

БОБОРАҲМАТ — Бегжон тақсир, садқаи болалрингиз кетай. Худо ҳақи, емакка нонимиз йўқ. Ҳар йили Фарғонага бориб мардикорлик қилардим. Энди қаридим, боролмайман. Мана шу Балжувоннинг ўзида мардикорлик қилиб, нон топаяпман. Ҳозир қўлимда ҳеч нарсам йўқ.

БЕГЖОН — Жим бўл, ёлғончи чол! Амирнинг ҳақини ким еб кетибдики, сен еб кетасан?

БОБОРАҲМАТ — Садқанг бўлай, Бегжон. Бўлганда берардим! Албатта, подшоҳ ҳақи бўйнимизда, лекин ҳеч нарсамиз бўлмаса нима қилайлик?

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Сизлар ҳам Восеъ бадбахт сингари душман бўлмоқчисизлармиʼ?

БОБОРАҲМАТ — Тақсир, бу гапни гапирманг. Мен бир мўйсафид, қандай қилиб душман бўлай. Нон чайнашга қувватим йўқ-ку.

БЕГЖОН — Душман бўлмасанг, нега подшоҳнинг ҳақини бермайсан?

БОБОРАҲМАТ — Ахир, ҳеч вақо бўлмаса нима қилай?! Биратўла ўлдиринглар олинглар жонимни!

БЕГЖОН — **(Одина мирзабоши одамига)** Ур, бу имонсизни. **(Одина мирзабоши Бобораҳматнинг юзига икки-уч тарсаки туширади. Бобораҳмат ҳар бир шапалоқ еганида «Вой, ўлдим!» деб йиқилади. Одинанинг одами уни кўтариб ўтирғизади).** Обор, қамаб қўй! Амирнинг ҳақини бергандан кейин қутулади **(Одина мирзабоши ва унинг одами бандиларни турғизиб олиб кетадилар).**

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — **(улар кетганидан кейин Бегжонга дейди)** Тақсир, қизни қаерга олиб боришсин?

БЕГЖОН — **(кулиб)** Ўзингизнинг жойингизга оборинг, кечаси айшу ишрат қиламиз.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — **(чақиради)** Мирзабоши, ў, Мирзабоши. **(Одина мирзабоши қайтиб келади).** Қизини менинг уйимга юборинг. **(Олиб кетади).**

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Тақсир, Одина мирзабоши хўп яхши одам-да.

БЕГЖОН — Ҳа, қўлидан иш келадиган одам экан. Бирон мавридини топиб қиблагоҳга айтсак, жевачи қилса ҳам бўлади.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Албатта, тақсир. Ўзи керакли одам. **(Бир тарафга қарайди)** Ҳоким келдилар! **(Югуриб ўрнидан туради, Бегжон ҳам туради. Ҳар иккови қўл қовуштириб туришади. Сўнг ҳар иккови ҳоким келаётган томонга салом беришади).**

ҲОКИМ — **(овози келади)** Ваалейкум ассалом. **(Ҳоким билан қози саҳнада кўринишади. Орқаларидан маҳрам, яъни ҳокимнинг хизматкори келади. Бегжон билан Аҳмад ясовулбоши пастга тушишади. Ҳоким ва қози юқорига ўтиб ўтиришади. Ҳоким маҳрамига «Чой келтир», — дейди, маҳрам чиқиб кетади. Аҳмад ясовулбоши ва Қурбон жевачи ҳам кетишади. Бегжон ўтиради).**

ҚОЗИ — Бегжон, саломат бормисиз?

БЕГЖОН — **(ўрнидан турмай)** Қуллуқ, тақсир!

ҲОКИМ — Бўтам, бу бандилар ким эди?

БЕГЖОН — Дектур қишлоғидан олиб келишди.

ҲОКИМ — Ким олиб келди?

БЕГЖОН — Одина мирзабоши олиб келди. Амир солиғини тўламоқчи эмас эканлар. Бечора мирзабошини ўлдирай дейишибди, тақсир!

ҲОКИМ — Нима бўлипти? **(Маҳрам чойнак билан пиёлаларни бир баркашга қўйиб олиб келади. Пастда ўтириб, чой қуйиб навбат билан узатади).**

БЕГЖОН — Кўпчилик бўлиб уришибди. Бечора мирзабоши аранг қутулибди. **(Ҳоким қозига қарайди).**

ҚОЗИ — Аъвзубиллоҳ. Бу одамларам жинни бўлибди, худо тавфиқ берсин **(ёқасини ушлайди).** Лоҳовло лоқувват... Бегжон, биронта соғ жойи қолмабди-ку.

БЕГЖОН — Йўқ, тақсир. Лекин тамомий суяклари қақшаётган эмиш.

ҚОЗИ — Ҳа, зарари йўқ. Тезда яхши бўлиб қолади. Ҳаммомга борсин, ҳаммомга.

БЕГЖОН — Ҳа, тақсир, давлат ходими учун булар ҳеч нарса эмас. Бирон мавриди бўлиб қолса, қиблагоҳга арз қилсалар бирон меҳрибонлик бўлса, хотиридан кўтарилади.

ҲОКИМ — **(қозига)** Тақсир, бу Восеънинг жанжали шариатпаноҳ жаноби олийнинг қулоқларига етса, хафа бўладилар-да-а?

ҚОЗИ — Албатта, тақсир, подшоҳ ҳазратим раҳмдил одам, хафа бўлмай қолмайдилар.

ҲОКИМ — Шу жанжални ҳазратимга билдирмасак нима қиларкин?

ҚОЗИ — Тақсир, билмасам, қандай бўларкин? Яхшилик истасак, билдирмаганимиз маъқул кўринади.

ҲОКИМ — Йўқ, тақсир, агар ҳазратимга яхшилик истасак, билдирмаслик керак. Ҳазратим табиати муборaклари кўп нозик, тезда хафа бўладилар. **(Калтак кўтарган Аҳмад ясовулбоши кириб келади, кетидан кийимлари йиртиқ бир нечта мардикор бетартиб кириб келади. Аҳмад ясовулбоши уларни ҳокимга кўрсатади. Мардикорлар ерга ўтириб дуо қилишади, ҳоким уларга қарайди)** Нима гап?

БИРИНЧИ МАРДИКОР — Тақсир, садқаи болаларинг бўлай, оёғинг тагида ўлай. Ўн беш кун бўлди келиб, иморатларингда ишлаяпмиз. Одамларинг бизга бир чақа ҳам бергани йўқ. Тузукроқ нон ҳам беришмайди. Бугун икки кунга жавоб беринг, хотин-бола-чақадан хабар олиб келайлик деб кўп зорлик қилдик, нечтамизни уриб ҳибс қилишди. Ўзингга арз деб келдик. Бир чақа ҳам пулимиз йўқ. Бир оз пул бериб жавобимизни бер. Бориб хотину болаларимизга нон-сув топиб берайлик, икки кундан кейин келамиз.

ҲОКИМ — **(Аҳмад ясовулбошидан сўрайди)** Нима гап?

ЯСОВУЛБОШИ — Бегжоннинг бир оз иморатлари бор. Ўшани деб буларни йиққан эдик, тақсир.

ҲОКИМ — Подшолик ишидан қочаяпсизларми?!

БИРИНЧИ МАРДИКОР — Қочмаймиз, тақсир. Ўн беш кун текин ишладик, икки кунга жавобимизни бер.

ҲОКИМ — Бадбахт, кўрнамак, «текин ишладик» дейсанми?! Еган нону ошинг-чи?

ИККИНЧИ МАРДИКОР — Тақсир, балоингни олай. Оёғинг тагида ўлай, ишлаган ўн беш кунимизда ош еганимиз йўқ, қотган нон еймиз, уни ҳам тўйиб емаймиз! Давлатингдан миннатдормиз. Ношукрлик қилмаймиз, икки кунга жавоб берсанг уйимиздан хабар олиб келамиз.

ЯСОВУЛБОШИ — Тақсир, бўлмаса яна бир ҳафта ишлашсин, кейин кетишсин.

ҲОКИМ — Ҳа, дуруст. Шундай қилишсин. Туринглар!

УЧИНЧИ МАРДИКОР — **(Ясовулбошига)** Ахир, сен кофирмисан? Бу нима ноинсофлик? Ўн беш кун эшакдай ишлатдинг, энди икки кун жавоб сўрасак, йўқ дейсан!

ҲОКИМ — **(Ясовулбошига)** Ур тумшуғига! **(Ясовулбоши учинчи мардикорни уради)** Ур! Обор ҳаммасини қамаб қўй, **(Мирзога)** ёз, ўн бешта бақувват мардикор юборсин.

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Хўп, тақсир **(мардикорларга).** Турларинг!

БИРИНЧИ МАРДИКОР — Тақсир, тавба қилдик. Буюринг, бориб хизмат қилайлик.

ҲОКИМ — Обор, қамаб қўй, чириб кетишсин!!

ЯСОВУЛБОШИ — Тур! **(Биринчи мардикорнинг ёқасидан ушлаб орқага тортади. Мардикорлар туришади).** Олдимга туш **(олиб кетишади).**

ҲОКИМ — **(қозига)** Қаранг, эшон, Восеъ бадбахтнинг ишидан ҳамма бемаза бўлиб кетибди. Агар буларнинг қўли баланд келса...

ҚОЗИ — Илоҳи тавба, илоҳи тавба **(ёқасини ушлайди).** Мардикор ҳокимга шунча гап гапирса-я. Илоҳи тавба.

БЕГЖОН — Агар қаттиқ ушламасангиз, мамлакат вайрон бўлади.

ҚОЗИ — Албатта, қаттиқ ушлаш керак. **(Ҳокимга)** Тақсир, кетган сарбозлар бу кеча етиб боришса керак-а?

ҲОКИМ — Албатта, шу кеча етиб боришади. Мен юзбошига қачон етиб борса, ўша заҳоти жанг бошлайверсин деганман. Кечаси-кундузи деб ўтирмасин.

БЕГЖОН — Насиб қилса, шу кечасиёқ тамом қилишади. Юзбошининг ўзи ғайратли одам.

ҚОЗИ — Илоҳо тамом қилсин, илоҳо тамом қилсин.

ҲОКИМ — **(қозига)** Ҳазратлари, гапимиз ярмида тўхтаб қолди.

ҚОЗИ — Ҳа, тақсир.

ҲОКИМ — Бу ҳодисани билдирмоқчи бўлсак қай тарзда арз қилайликки, жаноби олийларининг муборак таъблари хира бўлмасин.

ҚОЗИ — Ҳо, тақсир! Билдирмасак бўлмайди, ётиғи билан ёзиб арз қиламиз-да.

ҲОКИМ — Бизнинг сиз жанобларига ихлосимиз баланд. Раҳматли қиблагоҳимиз ҳам Сизнинг қиблагоҳингизни кўп ҳурмат қилар эдилар.

ҚОЗИ — Албатта, тақсир, биз ҳаммамиз жаноби олийларининг қўлларимиз, бир-биримизни ҳурмат қилишимиз лозим-да, ахир.

ҲОКИМ — Энди шундай бир арз қилингки, ҳазратим биздан хурсанд бўлсинлар.

ҚОЗИ — Ҳей, тақсир, ул жанобларидан хотиржам бўлинг. Шундай арз қиламанки, насиб бўлса, ҳазратим етти сидра сарупо юбориб бир катта меҳрибонлик кўрсатадилар.

ҲОКИМ — Ё насиб. Жанобларингиздан умид ҳам шу-да. Биз ҳам хизматингизга тайёрмиз, тақсир!

ҚОЗИ — Хайр, саломат бўлинг. Уҳу, уҳу **(йўталиб қўяди).** Тақсир, бу катта кўк от янгими?

ҲОКИМ — Ҳа, янги олганмиз. Тўрт минг танга...

ҚОЗИ — Йўртиши ҳам яхши бўлса керак, а?

ҲОКИМ — Юриши кўп аломат. Ўзи ҳам ёш.

ҚОЗИ — Жаноб, сиз бу отларни қаердан топасиз? Мен бир от олгандим, юриши анча қаттиқ чиқди. Эртага қайтариб юбораман.

ҲОКИМ — Шу кўк от сизга керак бўлса, марҳамат олинг, бу сизга тортиқ.

ҚОЗИ — **(кулиб)** Саломат бўлинг. Биз дуогўйингизмиз.

ҲОКИМ — Кўп яхши, марҳамат қилинг **(Бегжонга).** Буюр, кўк отни ҳовлиларига олиб боришсин.

ҚОЗИ — Қуллуқ, тақсир.

БЕГЖОН — Хўп **(чиқади).**

ҚОЗИ — Саломат бўлинг тақсир. Саховатингиздан дуогўйингизнинг димоғи кўп чоғ бўлди. Энди рухсатингиз билан, доридан бир урсак.

ҲОКИМ — Марҳамат қилинг, ўзингизнинг уйингиз.

ҚОЗИ — Саломат бўлинг, **(Қўйнидан бир қутича олади, чўнтагидан бир пичоқча чиқаради. Маҳрамга)** Ўғлим, янги чой борми?

МАҲРАМ — Ҳозир, тақсир **(Чойнакни олиб чиқади).**

ҚОЗИ — **(Ҳокимга)** Тақсир, худо хоҳласа, сарбозлар шу кеча бу жанжални тамом қилишса, бир зиёфат қурайлик.

ҲОКИМ — Албатта, тақсир, албатта! **(Бегжон келади)**

БЕГЖОН — Буюрдим, ҳозир олиб бориб беришади **(Ўтиради).**

ҲОКИМ — **(қозига)** Тақсир, ғуломзодангиз ҳаққига дуоингиздан умидвормиз.

ҚОЗИ — Кечаю-кундуз дуо қиламан, тақсир! **(Қўлини кўтаради, ҳамма қўлини кўтаради).** Пири бадавлат, мартабангиз улуғ бўлсин. Оллоҳуакбар. **(Маҳрам чой олиб киради ва бир пиёла қуйиб қозининг олдига қўяди. Қози қутичани очиб пичоқнинг учида каттагина лўнда қорадоридан олиб оғзига қўяди ва устидан чой ичади. Пичоқчани чўнтагига, қутичани қўйнига қўйиб, маҳрамга дейди:)** Ўғлим, бир пиёла чой келтир **(Маҳрам келиб пиёлани олади, жойига бориб чой қуяди, келиб пиёлани қозининг олдига қўяди).**

ҲОКИМ — **(Бегжонга)** Бошмирзо ҳузурига бор. Ҳамма мирзодорларга хат ёзсин. Мамлакат аҳволидан хабардор бўлиб туришсин деб ёзсин. Ҳушёр бўлишсин, бирон жанжал чиқмасин. Жаноби олий ҳақларидан бир пул ҳам қолиб кетмасин, ҳар ким агар бўйин товласа, боғлаб юборишсин. Жуда қаттиқ туришсин. **(Қози дори олиб олган, кайфда).**

БЕГЖОН — Хўп.

ҲОКИМ — Эртага ўзинг ҳам бир-икки киши олиб жанжалсиз тарафларни айланиб келсанг бўларди.

БЕГЖОН — Жуда яхши бўлади. Жуда ҳам керак.

ҲОКИМ — Хайр, хайр, Мирзанинг олдига бор. **(Бегжон кетади. Ҳоким назар ташлаб, қози тамоман қора дори таъсирида пинакка кетганини кўриб, ўзича кулиб дейди:)** Отни олдилар, димоғлари чоғ бўлди. Энди амирга ҳам яхши арз қиладилар. Бу томондан хотиржам бўлдим. Эртага раисни ҳам олиб келиб бирор нарса бериш керак.

НУРМУҲАММАД ҚОРОВУЛБОШИ — **(чопиб келади, бели боғлиқ. Қамчини белига қистирилган).** Ассалом алайкум.

ҲОКИМ — Ваалейкум ассалом. Ҳа, қаердан?! **(Қози савол садосидан бошини кўтаради, яна хаёлга кетади).**

НУРМУҲАММАД — Тақсир, жанжал чиққан жойдан!

ҲОКИМ — Қани, нима гап?

НУРМУҲАММАД — Тақсир, ишлар чатоқ!!

ҲОКИМ — Хўш, нима бўлди?!

НУРМУҲАММАД — Душманлар томонида кўп одам тўпланган. Одамларимиздан ким қўлга тушса, ўлдиришяпти.

ҲОКИМ — Сарбозлар етиб боришмадими?

НУРМУҲАММАД — Норак кўприги бузилган, тақсир. Сарбозлар боролмайди. Душманлар тоғлардан ёпирилиб тушдилар. Қўрғонга ҳужум қилишмоқда.

ҲОКИМ — Ё, худо урди. Нима қилиш керак? Сарбозларга одам юборинг, қайтиб келиб қўрғонни қўриқлашсин **(Аҳмад ясовулбоши югуриб келади).**

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Тақсир, душманлар тоғ тепасига келиб туришибди **(Қози Аҳмад ясовулбошининг овозидан бошини кўтариб ҳайрон бўлиб қарайди, гап нимадалигидан бехабар).** Одамлар қўрғондан қочиб кетишаяпти **(Тошбўрон бўлади).**

ҚОЗИ — Нима гап, нима гап?! **(Қўрқиб ўрнидан туриб кетади, ҳоким билан маҳрам ҳам туришади. Қози «Лоҳавул» дейди)**

ҲОКИМ — Нима қилиш керак? **(Тошбўрон давом этади)**

АҲМАД ЯСОВУЛБОШИ — Тақсир, бу ерда қолиш хавфли. Қўрғондан тезда чиқайлик, кейин бирон маслаҳат қилармиз **(Бир тош келиб қозининг орқасига тушади. Салласи бошидан учиб кетади. Қози юзтубан йиқилади, бошини қўли билан беркитади. Қози тезлик билан туриб жонсарак қочади. Бошқалар ҳам қочади).**

(Давоми бор).

Халқимизда эпли келин-сепли келин, деган нақл бор. Эпини билган, ишбилармон, тадбиркор аёллар бор жойда бахт бор, қувончу ютуқ бор. Наманган вилояти Уйчи ноҳиясидаги йигирув-тўқув фабрикасининг тикувчилик цехида 7 нафар ана шундай хотин-қиз меҳнат қилмоқда. Улар фабрикада ишлаб чиқарилган қийқим, калта-култа матолардан турли хил истеъмол буюмлари, қизалоқлар кўйлаги тикмоқдалар.

СУРАТДА: илғор тикувчи Кимёхон Жакбарова.

Аҳмадали ЮСУФБОЕВ олган сурат.

БИР РАЙОН ЯНГИЛИКЛАРИ

Яқинда Ромитан шаҳри марказидаги болалар масканларининг сони яна биттага кўпайди. Лағлака қишлоқ Кенгашининг эски биноси қайта таъмирланиб, янги болалар боғчасига айлантирилди. Унга «Гулруҳ» деб ном қўйилди.

* * *

«Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалиги деҳқонлари бундан илгари мева ва сабзавотни қиш учун сақлашда анча қийналар эдилар. Яқинда уларнинг мушкули осонлашди. Хўжаликда янги музхона ишга туширилди. Эндиликда нафақат хўжалик аъзолари, балки район меҳнаткашлари бу қулайликдан баҳраманд бўлишади. Чунки бу музхона бир йўла 500 тонна маҳсулотни қиш учун асраш имконини беради.

Музхонани райондаги механизациялашган 190-кўчма колонна бунёдкорлари қисқа муддатда қуриб бердилар.

* * *

Ибн Сино номли давлат хўжалигида жойлашган Махтумқули номли мактабнинг янги биноси ишга туширилганидан сўнг эски бинода маиший хизмат кўрсатиш бирлашмасининг филиаллари, кичик корхоналар ташкил этилди.

Бўшаб қолган хоналарнинг бири таъмирланиб, бу ерда тегирмоннинг ишга туширилганлиги деҳқонларни хурсанд этди.

* * *

Ҳозирги кунда қурилиш материалларига эҳтиёж катта. Буни яхши англаган район ёрдамчи хўжалик эгалари ва хусусий корхоналар иттифоқи раҳбарлари маҳаллий шароитга мос қурилиш ашёлари тайёрлайдиган кичик корхоналарни ишга тушириш билан аҳоли оғирини енгил қилиш йўлларини қидириб топишмоқда. Бунинг пировард натижасида хўжаликларда кичик ғишт цехлари кўплаб қурилаётир. Яқинда «Ромитан» давлат хўжалигида ғишт тайёрлайдиган шундай цехнинг барпо этилганлиги иморат қурувчиларга яна бир қулайлик яратди.

Кичик цех уй қурувчилар учун бир кунда 15—20 минг дона ғиштни тайёрлаб бераётир. Унинг қувватини келаси йилдан бошлаб 50 минг донага етказиш чоралари қидирилмоқда.

С. БЕШИМОВ.

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

ЭЪЛОН

Тошкент Давлат иқтисодиёт дорилфунуни қошидаги махсус факультет ва «ЭКО-СЕРВИС» илмий ишлаб чиқариш маркази бухгалтерия ҳисоби ва тафтиш курсларига тингловчилар қабул қилади. Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Курсни дорилфунуннинг олимлари ва етакчи ўқитувчилари ҳозирги замон компьютерини қўллаш ёрдамида олиб борадилар.

Ўқиш муддати ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда 15 кун (100 соатли дастурда), ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда 1,5 ой (60 соатли дастурда). Курсни битирганларга диплом берилади.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Нақд пул ва пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.

Манзилимиз: 700063, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 49-уй, 14-қават, 3-хона. Телефон 45-49-59: 4-қават, 11-хона, телефон 45-24-42.

Ойнаи жаҳонда

25 ОКТЯБРЬ, ЖУМА

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Мутлоқ устунлик билан». Бадиий фильм [М. Горький номли киностудия].
9.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қайтиш». Мультфильм.
18.20 «Қиш эшик қоқмоқда».

* * *

18.50 «Фан» телеойномаси.
19.30 «Ахборот» [рус тилида].
19.45 «Ёшлик» жаридаси саҳифаларида.
20.15 Наргиза Олимова рақсга тушади.
21.00 «Ахборот».
21.25 «Ҳорманг, пахтакорлар!». Кўрсатув ва концерт.
22.25 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Ўзи». Бадиий фильм [«Ленфильм»].
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

10.30 Ботаника. Бутгулдошлар оиласи [ўқув кўрсатуви].
11.00 «Ҳайвонот оламида». Кинопрограмма.

* * *

БИШКЕК КЎРСАТАДИ:

18.35 «Доктор Бартек ва ўлим». Мультфильм.
18.45 «Кўҳна ёдгорликлар».
19.00 «Ала-Тоо».
19.30 «Мезгил байланиши» [қирғиз ва рус тилларида].
19.50 «Қирғизтелефильм» кўрсатади. «Мен жумушчумун».
20.10 Давлат Хавфсизлик қўмитасининг матбуот маркази хабар қилади.
20.30 Жалолобод кўрсатади. «Мамлекеттик тил мийзамина эки жил».
21.00 «Бизнинг умумий уйимиз». Уйғур тилида кўрсатув.
21.30 Москва. Информацион программа.
22.10 Шоир ва драматург К. Маликов таваллудининг 80 йиллигига. «Биздин Кубанычбек».

● МТ— «Орбита IV»

7.00 «Тонг».
9.35 «Инновация».
9.50 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
10.30 Болалар соати [инглиз тили дарси билан].
11.30 «Музликлардаги антенналар». Мультфильм.
11.40 «Эски танишларнинг оилавий хроникаси». Телевизион ҳужжатли фильм. «Артём». 1 ва 2-сериялар. Танаффус пайтида [12.30] — ТСН.

* * *

15.30 ТСН.
15.45 «Ҳозирча биз билансиз».
16.00 «Синган трест». Уч серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
18.05 Биржа янгиликлари.
18.35 «Шерик».
19.05 ТСН.
19.15 «Инсон ва қонун».
20.00 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
21.30 Информацион программа.
22.10 Футбол шарҳи.
22.40 «ВИД» таништиради.
01.55 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
02.10 Парламент кундалиги.
02.25 «Поэзия». С. Есенинга бағишланади.
03.25 Сизни Карл Мойк таклиф этади [Австрия].

● МТ— «Дубль IV»

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.
9.20 Н. Пейко. Квинтет-вариациялар.
9.35 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Инглиз тили. «АҚШ оила альбоми».
10.35 «Ипак мўйқалам». Мультфильм.
11.00 Ю. Нагибиннинг муаллифлик кўрсатувлари. «М. Ю. Лермонтов. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари».
12.00 «Бешинчи ғилдирак». Бадиий-публицистик кўрсатув (такрор.).
14.00 «Муҳаббат юлдузлари». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
15.10 П. И. Чайковский номли трио чалади.
15.30 К. Гоцци. Театр учун эртаклар.

* * *

17.30 «Меросдан ақлингни ишлатиб фойдалан». Илмий-оммабоп фильм.
18.00 «Адам Смит бойлиги дунёси».
18.35 «Делегатскаядаги музей».
19.15 Тадбиркорлик ва анъана.
19.30 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.45 Театр сафари. «Саҳна ортидан қараганда». В. Васильев «Золушка» балетини репетиция қилади.
20.45 Хабарлар.
21.05 Эълонлар.
21.10 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.25 «Вестник» Зальцбургда. Ю. Башмет ва унинг «Солисти Москви» оркестри». 4-фильм.
21.55 Екатеринбург ҳужжатчиларининг энг яхши фильмлари: «Бувимнинг уйи», «Мен уйимга борардим».
22.55 РСФСР Олий Кенгашининг сессиясида.
23.20 Эълонлар.
23.30 Хабарлар.
23.50 «Тентаклар марафони». Дам олиш кўрсатуви.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «УЗПЛОДООВОЩЧВИНПРОМ» КОНЦЕРНИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАРИ ЖАМОАСИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-54-44, 33-16-27, 32-54-42. Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51, 33-54-33. Қайта ишлаш саноати бўлими—32-54-48. Советлар ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими— 32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими —32-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-54-33, 32-56-37, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54, 32-56-37. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700.000 Тошкент шаҳри. Ленинград кўчаси, 32. Нашр кўрсаткич — 64.602, 68.753 нусхада чоп этилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.30 Буюртма № 5989.